

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Інститут економіки та менеджменту

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Спеціальність 072 – «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ФОП

Уляна АНДРУСІВ

«___» _____ 20__ року

**ЗАВДАННЯ
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ**

Кушніру Віктору Івановичу

1. Тема роботи «Забезпечення ефективності діяльності підприємств будівельної галузі в умовах повоєнного відновлення»

керівник роботи Крихівська Наталія Олегівна, к.е.н., доцент,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затвержені наказом закладу вищої освіти від «29» жовтня 2025 року № 683/7

2. Строк подання студентом роботи 01.12.2025 р.

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні документи, фінансова звітність ТзОВ «Станіславський», статистичні дані, спеціальна економічна і фінансова література, фахові наукові видання, Інтернет-джерела.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретико-методологічні основи забезпечення ефективності діяльності будівельних підприємств.

2. Оцінка ефективності діяльності будівельних підприємств України.

3. Удосконалення механізму забезпечення ефективності діяльності будівельних підприємств в умовах повоєнного відновлення.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Слайд 1 – Підходи до трактування поняття «ефективність діяльності підприємства»

Слайд 2 – Методичний підхід до інтегрального оцінювання ефективності діяльності будівельних підприємств

Слайд 3 – Динаміка обсягів будівельних робіт в Україні у 2023-2025 рр.

Слайд 4 – Динаміка показників фінансової стійкості та ліквідності ТзОВ «Станіславський»

Слайд 5 – Динаміка показників ділової активності та рентабельності ТзОВ «Станіславський»

Слайд 6 – Динаміка галузевих показників ефективності ТзОВ «Станіславський»

Слайд 7 – Динаміка інтегрального показника ефективності діяльності ТзОВ «Станіславський»

Слайд 8 – Інструменти підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств

Слайд 9 – Системно-структурна модель підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств в умовах повоєнного відновлення

Слайд 10 – Вплив цифрових технологій на інноваційний розвиток будівельних підприємств

6. Дата видачі завдання 03.11.2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми та постановка завдання магістерської роботи	03.11.2025	виконано
2.	Розділ 1. Теоретико-методологічні основи забезпечення ефективності діяльності будівельних підприємств	10.11.2025	виконано
3.	Розділ 2. Оцінка ефективності діяльності будівельних підприємств України	17.11.2025	виконано
4.	Розділ 3. Удосконалення механізму забезпечення ефективності діяльності будівельних підприємств в умовах повоєнного відновлення	24.11.2025	виконано
5.	Вступ і висновки до роботи	27.11.2025	виконано
6.	Оформлення роботи згідно встановлених вимог	30.11.2025	виконано
7.	Подання готової роботи з комплектом супровідних матеріалів на допуск до захисту	01.12.2025	виконано

Студент _____
(підпис)

Віктор КУШНІР
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Наталія КРИХІВСЬКА
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Магістерська робота містить 90 сторінок, 17 таблиць, 11 рисунків, перелік посилань на джерела із 43 найменувань і 3 додатки.

Ефективність діяльності підприємств будівельної галузі набуває особливої актуальності в умовах повоєнного відновлення економіки України. Будівельний сектор є ключовим чинником зростання, відновлення інфраструктури та створення робочих місць. Підвищення ефективності його функціонування забезпечує фінансову стійкість і конкурентоспроможність підприємств. Практична значущість теми полягає у можливості використання результатів дослідження для вдосконалення управління будівельними підприємствами в умовах відбудови країни.

Об'єктом дослідження є процес забезпечення ефективності діяльності підприємств будівельної галузі. Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних засад оцінювання та підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств в умовах повоєнного відновлення.

Метою магістерської роботи є обґрунтування теоретико-методичних засад і розроблення практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності підприємств будівельної галузі України у післявоєнний період.

У роботі узагальнено теоретичні та методичні засади оцінювання ефективності діяльності будівельних підприємств, розроблено інтегральну методику її визначення з урахуванням галузевих особливостей, проведено аналіз фінансово-економічних показників ТзОВ «Станіславський» і здійснено інтегральну оцінку результатів його діяльності. На основі проведеного дослідження визначено ключові напрями підвищення ефективності функціонування будівельних підприємств у контексті повоєнного відновлення та забезпечення стійкого розвитку галузі.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА, БУДІВЕЛЬНА ГАЛУЗЬ УКРАЇНИ, ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ, ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ

ABSTRACT

The master's thesis comprises 90 pages, 17 tables, 11 figures, a list of 43 references, and 3 appendices.

The efficiency of construction enterprises has become especially relevant in the context of Ukraine's post-war economic recovery. The construction sector serves as a key driver of growth, infrastructure reconstruction, and job creation. Enhancing the efficiency of its operations ensures financial stability and competitiveness. The practical significance of the topic lies in the possibility of applying the research results to improve the management of construction enterprises during the country's recovery period.

The object of the study is the process of ensuring the efficiency of construction enterprises.

The subject of the study is the set of theoretical, methodological, and practical principles for assessing and improving the efficiency of construction enterprises under post-war recovery conditions.

The purpose of the master's thesis is to substantiate theoretical and methodological principles and develop practical recommendations for enhancing the efficiency of construction enterprises in Ukraine during the post-war period.

The thesis summarizes theoretical and methodological foundations for evaluating the efficiency of construction enterprises, develops an integral assessment method considering industry-specific features, analyzes the financial and economic performance of Stanislavskyi LLC, and performs an integrated assessment of its results. Based on the findings, key directions for improving the efficiency of construction enterprises are identified in the context of post-war recovery and sustainable sectoral development.

ENTERPRISE EFFICIENCY, CONSTRUCTION INDUSTRY OF UKRAINE, POST-WAR RECOVERY, FINANCIAL STABILITY, INTEGRATED EFFICIENCY ASSESSMENT.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	10
1.1 Економічний зміст та критерії ефективності діяльності підприємств.....	10
1.2 Чинники впливу на ефективність діяльності будівельних підприємств...17	
1.3 Методичні підходи до оцінки ефективності будівельних підприємств.....	23
Висновки до розділу 1.....	30
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	32
2.1 Стан і тенденції розвитку будівельної галузі України.....	32
2.2 Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та ділової активності ТзОВ «Станіславський».....	40
2.3 Аналіз рентабельності та галузевих показників ефективності діяльності ТзОВ «Станіславський».....	48
Висновки до розділу 2.....	54
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ.....	56
3.1 Інтегральна оцінка ефективності будівельних підприємств на прикладі ТзОВ «Станіславський».....	56
3.2 Шляхи підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств в умовах повоєнного відновлення.....	63
3.3 Цифрова модернізація будівельних підприємств як чинник інноваційного розвитку.....	73
Висновки до розділу 3.....	79
ВИСНОВКИ	82
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ НА ДЖЕРЕЛА.....	86
ДОДАТКИ.....	91
Бібліографічна довідка	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Актуальність теми магістерської роботи зумовлена ключовою роллю будівельної галузі у процесі післявоєнного відновлення національної економіки. Після масштабних руйнувань інфраструктури, житлового фонду та промислових об'єктів саме підприємства будівельного сектору забезпечують відновлення критичних об'єктів, створення робочих місць і розвиток суміжних галузей. Водночас сучасні умови господарювання супроводжуються дефіцитом ресурсів, підвищенням вартості матеріалів, нестачею кваліфікованої робочої сили, високими ризиками та нестабільністю фінансового середовища. Це зумовлює необхідність пошуку ефективних підходів до управління діяльністю підприємств будівельної галузі, спрямованих на забезпечення фінансової стійкості, підвищення рентабельності й конкурентоспроможності.

Значущість обраної теми визначається потребою у розробленні комплексних підходів до підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств із урахуванням сучасних викликів та можливостей. Зокрема, актуальним є впровадження інноваційних технологій (BIM-моделювання, цифрових систем управління проектами), використання механізмів державно-приватного партнерства, залучення інвестиційних ресурсів і зеленого фінансування, а також удосконалення організаційно-економічного механізму управління. Розробка та реалізація таких підходів дозволять підприємствам будівельної галузі ефективно адаптуватися до нових умов, забезпечити стале функціонування та зробити вагомий внесок у відбудову економіки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти ефективності діяльності підприємств будівельної галузі розглядали у своїх працях вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема: В. Геєць, О. Амоша, І. Бланк, О. Гойко, Т. Клебанова, О. Шубалий, О. Черевко, Л. Федулова, С. Мочерний, Л. Іващенко, а також міжнародні організації: UNDP, EBRD, OECD, які досліджують питання сталого відновлення економіки. Проте у наукових дослідженнях

недостатньо уваги приділено питанням оцінювання та підвищення ефективності діяльності підприємств будівельної галузі саме в контексті повоєнного відновлення, з урахуванням сучасних цифрових, фінансових та екологічних викликів.

Об'єктом дослідження є процес забезпечення ефективності діяльності підприємств будівельної галузі.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних засад оцінювання та підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств в умовах повоєнного відновлення.

Метою магістерської роботи є обґрунтування теоретико-методичних засад і розроблення практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності підприємств будівельної галузі України у післявоєнний період.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі основні завдання:

- узагальнити теоретичні підходи до визначення сутності та критеріїв ефективності діяльності підприємств;
- дослідити методичні підходи до оцінювання ефективності функціонування будівельних підприємств;
- розробити інтегральну методику оцінювання ефективності діяльності підприємств будівельної галузі;
- провести аналіз фінансово-економічних показників діяльності ТЗОВ «Станіславський»;
- здійснити інтегральну оцінку ефективності діяльності підприємства;
- визначити шляхи підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств у контексті післявоєнного відновлення.

Методи дослідження. У ході дослідження використано методи аналізу й синтезу, індукції та дедукції, порівняльного й статистичного аналізу, графічного та табличного узагальнення, економіко-математичні та інтегральні підходи до визначення узагальнюючих показників ефективності.

Інформаційною основою дослідження є офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, фінансова звітність ТзОВ «Станіславський», а також наукові публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, аналітичні звіти UNDP, EBRD, OECD, EU Commission, а також ресурси мережі Інтернет.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в удосконаленні методичного підходу до оцінювання ефективності діяльності підприємств будівельної галузі шляхом формування інтегрального показника, який враховує фінансову стійкість, ліквідність, ділову активність, рентабельність і галузеві показники, а також у розробленні системно-структурної моделі підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств в умовах повоєнного відновлення.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованої методики інтегрального оцінювання та розроблених рекомендацій у практичній діяльності будівельних підприємств, органів місцевого самоврядування та інституцій, що беруть участь у процесах відновлення економіки України.

Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, переліку посилань на джерела і додатків.

Апробація результатів магістерської роботи. Наукові результати та практичні аспекти магістерської роботи апробовані автором на VI Міжнародній науково-практичній конференції «Механізми забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, перспективи, міжнародний досвід» м. Харків, 10 жовтня 2025 року.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Економічний зміст та критерії ефективності діяльності підприємств

Ефективність діяльності підприємства є однією з найважливіших економічних категорій, яка характеризує здатність суб'єкта господарювання досягати визначених цілей з найменшими витратами ресурсів. У сучасних умовах глобалізації та ринкової конкуренції проблема забезпечення ефективності діяльності підприємств набуває особливої актуальності, адже саме від рівня ефективності залежить конкурентоспроможність, стійкість до кризових явищ та інвестиційна привабливість бізнесу.

На основі опрацювання наукових джерел з даної проблематики встановлено, що й сьогодні категорія ефективності діяльності підприємства не має єдиного загальноприйнятого визначення, незважаючи на значну кількість підходів та трактувань у працях дослідників.

Термін «ефективність» за змістом близький до поняття «результативність» і використовується для характеристики кінцевих результатів функціонування підприємства. Він слугує базою для оцінки діяльності компанії, рівня її конкурентоспроможності та особливостей організації виробничих і управлінських процесів. У найзагальнішому вигляді ефективність розглядається як економічна категорія, що відображає взаємозв'язок між досягнутим результатом (ефектом) та витратами, понесеними на його отримання [1].

Сучасний етап розвитку економічних відносин актуалізує потребу у чіткому визначенні сутності та змісту ефективності як ключової категорії економічної науки та практики управління. Різні підходи вчених до інтерпретації поняття «ефективність» узагальнено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Визначення поняття «ефективність»

Автор	Визначення поняття «ефективність»
Макконнелл К. Р.	Ефективність визначається як досягнення максимального результату за мінімального використання ресурсів, що забезпечує оптимальне співвідношення витрат і випуску продукції.
Porter M. E.	Efficiency reflects an organization's ability to create maximum value through competitive advantages by minimizing waste and maximizing productivity
Базилевич В. Д.	Ефективність розглядається як економічна категорія, що відображає співвідношення між досягнутими результатами діяльності підприємства та витраченими на їх одержання ресурсами.
Кравченко В. О.	Ефективність діяльності підприємства трактується як комплексна характеристика, що відображає здатність суб'єкта господарювання забезпечувати раціональне використання ресурсів і досягати стабільного розвитку
Чіков І. А.	Ефективність розуміється як системна властивість економічної діяльності, що полягає у погодженості ресурсного забезпечення з отриманими результатами в межах досягнення стратегічних цілей
Гнатенко І. А.	Ефективність підприємства визначається як здатність забезпечувати позитивну динаміку фінансових результатів і зростання вартості бізнесу на основі інноваційного розвитку
Продіус, О., Афанасенко, М., Пухленко, В.	Ефективність розуміється як здатність суб'єкта господарювання досягати стратегічних результатів за умов обмежених ресурсів, забезпечуючи при цьому стійкість, конкурентоспроможність і соціальну відповідальність
Kumar A.	Efficiency refers to the ratio of outputs to inputs and indicates the organization's ability to optimize resource use to achieve defined objectives
OECD	Efficiency is defined as the extent to which available resources are utilized optimally to achieve desired economic and social outcomes while maintaining sustainability

Джерело: узагальнено автором на основі [2-10]

Аналіз підходів до визначення поняття «ефективність» свідчить, що ця категорія в економічній науці трактується по-різному, а єдиного універсального визначення немає. Це пояснюється складністю самої економічної системи, різними методологічними підходами та специфікою практичного застосування.

Поширеним у працях багатьох вчених є класичний ресурсно-результативний підхід. Він розглядає ефективність як співвідношення

результату діяльності підприємства та витрат ресурсів, необхідних для його досягнення. Такий підхід акцентує увагу на економічній доцільності виробництва та максимізації прибутку при мінімальних витратах. Для підприємств будівельної галузі цей підхід означає необхідність контролю витрат на матеріали, робочу силу та техніку при збереженні максимальної продуктивності.

Інший напрямок становить результативно-операційний підхід. У його межах ефективність розглядається як здатність системи або процесу забезпечувати певний результат, що відповідає поставленим завданням. У цьому випадку ефективність ототожнюється з результативністю операцій, їх узгодженістю та відповідністю цілям. Для будівельної сфери це проявляється у своєчасному виконанні робіт, дотриманні технологічних стандартів та якості зведених об'єктів.

Важливим є також інституційно-суспільний підхід, у межах якого ефективність трактується ширше, тобто як результативність, що приносить користь не лише підприємству, а й суспільству загалом. Цей підхід підкреслює соціальну роль бізнесу. У будівельній галузі, особливо в умовах відновлення після воєнних руйнувань, він набуває особливої ваги, адже будівельні компанії забезпечують не лише прибуток, але й відновлення інфраструктури, житла та створення нових робочих місць.

Ринково-продуктивний підхід робить акцент на здатності підприємства виробляти продукцію чи надавати послуги, які задовольняють потреби ринку. Ефективність у цьому випадку оцінюється через відповідність витрат на ресурси та створених благ. Для будівельних підприємств це означає орієнтацію на актуальні потреби економіки: спорудження житла, транспортної та енергетичної інфраструктури, об'єктів соціальної сфери.

У сучасних умовах дедалі більшого значення набувають новітні підходи до трактування ефективності, які враховують цифровізацію та принципи сталого розвитку. Зокрема, міжнародні організації пропонують розглядати ефективність як багатовимірну категорію, що включає здатність підприємства до інновацій,

цифрової трансформації та дотримання ESG-принципів. У будівництві це означає застосування BIM-технологій, цифрових систем управління проектами, використання енергоощадних технологій і матеріалів, прозорість у закупівлях та фінансуванні.

Таким чином, аналіз наведених визначень дає змогу виділити три основні рівні трактування ефективності: базовий – співвідношення результатів і витрат; розширений – орієнтований на суспільну користь та соціальні ефекти; сучасний – що включає інноваційні, цифрові й екологічні чинники. Для будівельних підприємств у період повоєнного відновлення саме сучасний підхід є найбільш доцільним, адже він поєднує економічні, соціальні та екологічні виміри і відповідає потребам довгострокового розвитку.

Під час створення підприємства його власники організовують бізнес, вкладаючи капітал і залучаючи працю найманого персоналу з метою отримання економічного результату, насамперед прибутку. Відтак ефективність виробництва на підприємстві можна розглядати як узагальнену характеристику результатів використання засобів виробництва та робочої сили у певному часовому періоді. У найпростішому вигляді її сутність відображається як співвідношення результатів (ефекту) до ресурсів (витрат).

Залежно від завдань аналізу ефективності під результатом варто розуміти різні показники, що характеризують як проміжні, так і кінцеві підсумки діяльності підприємства. Відтак, економічний ефект може вимірюватися обсягом прибутку (валового або чистого), економією окремих видів ресурсів у натуральному чи вартісному вираженні, а також зниженням собівартості продукції, що особливо важливо для підприємств зі збитковим виробництвом.

Різні підходи науковців до визначення сутності категорії «економічна ефективність» систематизовано у таблиці 1.2.

Аналіз наведених у таблиці визначень показує, що сучасне трактування категорії «економічна ефективність» значно еволюціонувало порівняно з класичними підходами. Незмінною залишається базова сутність поняття, тобто співвідношення між отриманими результатами та використаними ресурсами.

Однак, сучасні автори розширюють його зміст, інтегруючи нові аспекти сталого розвитку, екологізації та управлінської ефективності.

Таблиця 1.2 – Визначення поняття «економічна ефективність»

Автор	Узагальнене визначення
Рогач С. М.	Економічна ефективність трактується як співвідношення досягнутих результатів і понесених витрат, що відображає раціональність використання фінансових ресурсів і підтримує стійкий розвиток підприємства
Батракова Т. І.	Економічна ефективність діяльності підприємства — це ступінь досягнення цілей за умов мінімізації витрат усіх видів ресурсів; інтегральний вимір результативності в ринковому середовищі
Петков О. І.	Економічна ефективність підприємства — комплексна характеристика віддачі ресурсів, на яку впливають внутрішні та зовнішні чинники; оцінюється через систему показників результативності та ресурсомісткості
Куликов Д. В.	У контексті екологізації портової галузі ефективність поєднує економічні результати з екологічними вигодами (зниження витрат, енергоощадність, зменшення впливу на довкілля), що підсилює конкурентоспроможність
Енциклопедія Сучасної України (ЕСУ)	Економічна ефективність — співвідношення корисних кінцевих результатів функціонування економічної системи до витрачених ресурсів; інтегральний показник на різних рівнях господарювання.

Джерело: узагальнено автором на основі [11-15]

Так, С. Рогач акцентує увагу на ресурсній раціональності як основі фінансової стійкості підприємства. Її підхід відображає класичну формулу «ефект/витрати», але розглядає її через призму забезпечення довгострокового розвитку, що є важливим для будівельної галузі у післявоєнний період. Т. Батракова трактує економічну ефективність ширше, а саме як ступінь досягнення стратегічних цілей за мінімальних витрат усіх видів ресурсів. Такий підхід відображає прагнення підприємств до системного управління ефективністю з урахуванням конкурентного середовища. О. Петков зосереджується на комплексному вимірюванні ефективності через систему

показників, що характеризують не лише прибутковість, а й ресурсомісткість та вплив зовнішніх чинників. Цей підхід наближає поняття до практичного управлінського виміру. Д. Куликов, досліджуючи ефективність у контексті екологізації портової галузі, розширює межі поняття, включаючи екологічний компонент та соціальну відповідальність, що збігається із сучасними ESG-орієнтованими підходами.

У свою чергу, Енциклопедія Сучасної України подає узагальнене трактування, де ефективність розглядається як інтегральний показник результативності економічної системи на різних рівнях – від підприємства до держави.

Отже, у сучасній науковій літературі простежується перехід від вузького економічного (орієнтованого на прибуток) до комплексного підходу, який враховує соціальні, екологічні та стратегічні аспекти. Така еволюція розуміння категорії «економічна ефективність» відповідає завданням сталого економічного розвитку, особливо в умовах відновлення національної економіки.

Для сучасних підприємств будівельної галузі важливо враховувати всі ці аспекти, адже економічна ефективність у період відновлення має оцінюватися не лише через фінансові показники, але й через соціальну та суспільну значущість їхньої діяльності.

У сучасній економічній літературі прийнято виділяти кілька ключових критеріїв ефективності:

1. Фінансова ефективність. Основним орієнтиром є фінансовий результат – прибуток. Водночас важливе значення мають показники рентабельності (рентабельність активів, власного капіталу, продукції), ліквідності, платоспроможності, оборотності активів. Ці індикатори дають змогу оцінити, наскільки раціонально підприємство використовує ресурси для формування доходу.

2. Ресурсна ефективність. Вона відображає рівень використання трудових, матеріальних та фінансових ресурсів. Серед основних показників продуктивність праці, фондівіддача, матеріалівіддача. У будівельній галузі

доцільно враховувати також показники використання машин і механізмів, коефіцієнт зайнятості робочої сили, рівень втрат будівельних матеріалів.

3. Інноваційна ефективність. В умовах цифрової економіки здатність підприємства впроваджувати новітні технології, автоматизувати процеси, використовувати цифрові платформи управління стає ключовим чинником довгострокової ефективності. Для будівельних підприємств це означає застосування BIM-технологій, 3D-друку будівельних конструкцій, енергоефективних матеріалів.

4. Соціальна ефективність. Ефективність діяльності підприємства не обмежується лише економічними результатами. Важливе значення має вплив бізнесу на зайнятість, соціальну захищеність працівників, рівень заробітної плати, безпеку праці. Соціально відповідальний бізнес формує позитивний імідж, що опосередковано впливає на його економічні результати.

5. Екологічна ефективність. В умовах реалізації цілей сталого розвитку ООН підприємства мають оцінювати вплив на довкілля. У будівельній галузі це означає впровадження технологій утилізації відходів, зменшення викидів CO₂, використання відновлюваних джерел енергії. Екологічна ефективність стає критерієм доступу до фінансування, зокрема «зелених» інвестицій та кредитів.

Таким чином, ефективність діяльності підприємств у ринковій економіці є багатогранною категорією, що охоплює фінансові, ресурсні, інноваційні, соціальні та екологічні аспекти. Для будівельної галузі, яка відіграє ключову роль у процесі післявоєнного відновлення України, особливого значення набуває інтеграція класичних методів оцінки ефективності з новими підходами, орієнтованими на цифровізацію, екологізацію та управління довгостроковими інвестиційними проєктами.

1.2 Чинники впливу на ефективність діяльності будівельних підприємств

Ефективність діяльності будівельного підприємства є багатовимірною категорією, що відображає здатність суб'єкта господарювання раціонально використовувати трудові, матеріальні, фінансові та технічні ресурси для досягнення запланованих результатів. На неї впливають численні чинники, які формують як внутрішні умови функціонування, так і зовнішнє середовище підприємства. Розуміння структури та механізму впливу цих чинників дозволяє підвищити керованість процесів, розробити ефективну стратегію розвитку та запобігти ризикам, що знижують прибутковість і фінансову стійкість.

Одним із визначальних елементів ефективної діяльності будівельних підприємств є рівень управління та організація виробничих процесів. Успішність реалізації будівельних проектів значною мірою залежить від якості планування, контролю, координації та мотивації персоналу. Раціональне управління дозволяє оптимально поєднати ресурси, мінімізувати простої, запобігти дублюванню функцій і перевитратам.

До ключових управлінських чинників належать: чітке планування календарних графіків будівництва, розподіл обов'язків між виконавцями, ефективна система контролю за термінами та витратами, а також застосування сучасних підходів до управління проектами. Наявність налагоджених комунікацій між замовником, підрядником, субпідрядниками та постачальниками сприяє зменшенню ризику непорозумінь і затримок у роботі. Високий рівень організаційної культури забезпечує своєчасне прийняття рішень, підвищує продуктивність праці й сприяє формуванню відповідальності серед працівників.

Важливим є також кадровий потенціал підприємства. Кваліфікований персонал, здатний працювати з сучасними технологіями, виконувати складні завдання і підтримувати належну якість робіт, є стратегічною перевагою в умовах конкуренції. До управлінських чинників можна віднести й систему

мотивації працівників, яка забезпечує стимулювання досягнення високих результатів, дотримання дисципліни та ініціативність у роботі.

Ресурсне забезпечення — це основа ефективності діяльності будь-якого будівельного підприємства. Воно охоплює трудові, матеріальні, технічні та енергетичні ресурси, які формують виробничий потенціал підприємства. Раціональне використання кожного з цих елементів безпосередньо впливає на рівень собівартості робіт, прибутковість і конкурентоспроможність.

Трудові ресурси визначають темпи та якість виконання робіт. Дефіцит кваліфікованих кадрів або їх нераціональне використання знижують продуктивність і збільшують витрати на оплату праці. Важливими умовами підвищення ефективності є розвиток системи професійного навчання, поліпшення умов праці, запровадження системи внутрішньої мотивації та контролю.

Матеріальні ресурси займають найбільшу питому вагу у структурі витрат будівельних підприємств. Ефективність використання матеріалів залежить від точності планування потреби, своєчасності постачання, якості матеріалів, а також від втрат у процесі транспортування та зберігання. Високий рівень матеріаломісткості робіт є типовим для будівельної галузі, тому зменшення цього показника без погіршення якості є ключовим напрямом підвищення ефективності.

Технічні ресурси охоплюють будівельну техніку, обладнання, механізми, автотранспорт. Від рівня їх завантаженості та технічного стану залежить продуктивність праці та фондівіддача. Сучасна практика демонструє, що впровадження нових машин і технологій дозволяє значно скоротити час виконання робіт і зменшити витрати. Ефективне управління основними засобами передбачає планове оновлення парку техніки, своєчасне технічне обслуговування і підвищення коефіцієнта використання обладнання.

Технологічна база підприємства визначає рівень його продуктивності, якості робіт та здатності конкурувати на ринку. Використання сучасних технологій у будівництві, впровадження автоматизованих систем управління,

застосування BIM-моделювання, систем 3D-візуалізації проєктів і контролю ресурсів сприяють підвищенню точності планування, зменшенню помилок і втрат часу.

Удосконалення технологічних процесів включає також стандартизацію етапів робіт, автоматизацію виробничих операцій, впровадження енергоощадних матеріалів і технологій. Раціональна організація технологічних процесів забезпечує оптимальне використання людських і матеріальних ресурсів, скорочення строків будівництва, підвищення якості кінцевого продукту. Особливу роль відіграє технологічна дисципліна, дотримання якої забезпечує стабільність показників ефективності.

Будівельна діяльність є капіталомісткою, тому фінансово-економічні чинники мають вирішальний вплив на її ефективність. Сюди належать структура капіталу, ліквідність, доступність кредитних ресурсів, платоспроможність замовників, рівень собівартості та рентабельності робіт.

Одним із важливих елементів фінансової ефективності є збалансованість джерел фінансування. Надмірне використання позикових коштів підвищує фінансові ризики, тоді як обмеження кредитування знижує інвестиційні можливості. Високі ставки кредитування, затримки розрахунків із замовниками або державою, коливання валютних курсів негативно впливають на фінансові результати.

Не менш значущими є показники оборотності активів, рентабельності власного капіталу, фондівіддачі, які відображають ефективність використання фінансових ресурсів. Підприємства, що мають високу оборотність, швидше перетворюють вкладені кошти в прибуток і здатні гнучкіше реагувати на зміни кон'юнктури.

Важливим напрямом підвищення фінансової ефективності є оптимізація витрат, а саме зменшення матеріаломісткості, енергоємності, скорочення адміністративних і непрямих витрат. Контроль собівартості робіт, впровадження системи бюджетування та аналізу витрат дозволяють підвищити прибутковість і зміцнити фінансову стійкість підприємства.

На діяльність будівельних підприємств суттєво впливає і зовнішнє середовище. Ця група чинників охоплює економічні, політичні, соціальні, правові, екологічні та ринкові умови функціонування галузі.

Економічні чинники включають рівень розвитку національної економіки, інвестиційну активність, стан банківської системи, темпи інфляції, податкову політику, курс національної валюти. Економічна нестабільність знижує обсяг інвестицій у будівництво, ускладнює залучення фінансування та підвищує ризики неплатежів.

Політичні чинники визначають ступінь державної підтримки галузі, реалізацію програм відновлення інфраструктури, державного житлового будівництва та проектів державно-приватного партнерства. Будівництво є сферою, яка активно реагує на державну політику у сфері інвестицій, регулювання ринку нерухомості, тарифів та екологічних стандартів.

Правові чинники охоплюють систему дозвільних процедур, ліцензування, сертифікації, стандартизації та технічного контролю. Надмірна бюрократія, затягування процесів отримання дозволів, часті зміни нормативної бази створюють додаткові перешкоди для ефективної діяльності підприємств.

Соціальні чинники пов'язані з кадровим потенціалом, рівнем кваліфікації працівників, умовами праці, системою підготовки кадрів, а також іміджем професії будівельника. Недостатня привабливість галузі для молодих фахівців призводить до кадрового дефіциту, що негативно позначається на продуктивності.

Екологічні чинники набувають все більшої ваги. Вони пов'язані з вимогами щодо зменшення викидів, використання енергоефективних матеріалів, дотримання стандартів сталого розвитку. Підприємства, що впроваджують принципи «зеленого будівництва», здобувають додаткові конкурентні переваги та доступ до міжнародних проектів.

Сучасна будівельна галузь активно переходить до використання інноваційних рішень, що стають важливими драйверами ефективності. Автоматизація управлінських процесів, впровадження систем електронного

документообігу, використання аналітичних платформ для моніторингу проєктів дозволяють скоротити витрати часу, зменшити ризики людських помилок і підвищити прозорість виконання робіт.

Цифровізація бізнес-процесів у будівництві охоплює застосування технологій штучного інтелекту, інтернету речей, мобільних додатків для управління ресурсами та об'єктами, а також платформ для віддаленого контролю за будівельними майданчиками. Такі інновації забезпечують підприємствам можливість точного планування витрат, швидкої реакції на зміни, а також кращої інтеграції учасників проєкту.

Зауважимо, що жоден із перелічених чинників не діє ізольовано. Ефективність діяльності будівельного підприємства формується через їхню взаємодію. Наприклад, технологічні інновації не дадуть результату без належного фінансування, а якісне управління не матиме ефекту без кваліфікованого персоналу чи сприятливого ринкового середовища. Тому доцільно застосовувати системний підхід, який передбачає одночасне вдосконалення управлінських, фінансових, технологічних і організаційних складових.

Важливим етапом у дослідженні ефективності діяльності будівельних підприємств є узагальнення чинників, що визначають її рівень. На основі проведеного аналізу можна виділити три ключові групи чинників — внутрішні, зовнішні та інноваційні, які формують основу результативності виробничо-господарських процесів. Внутрішні чинники охоплюють управлінські, ресурсні, технологічні та фінансові аспекти, що залежать від організації роботи самого підприємства. Зовнішні чинники пов'язані з економічним, політичним, соціальним, правовим і екологічним середовищем функціонування галузі. Інноваційні чинники відображають впровадження цифрових технологій, автоматизацію процесів, використання новітніх матеріалів і принципів енергоефективності. Їх взаємодія створює цілісну систему, яка визначає здатність підприємства забезпечувати конкурентоспроможність і сталий розвиток (рис. 1.1).

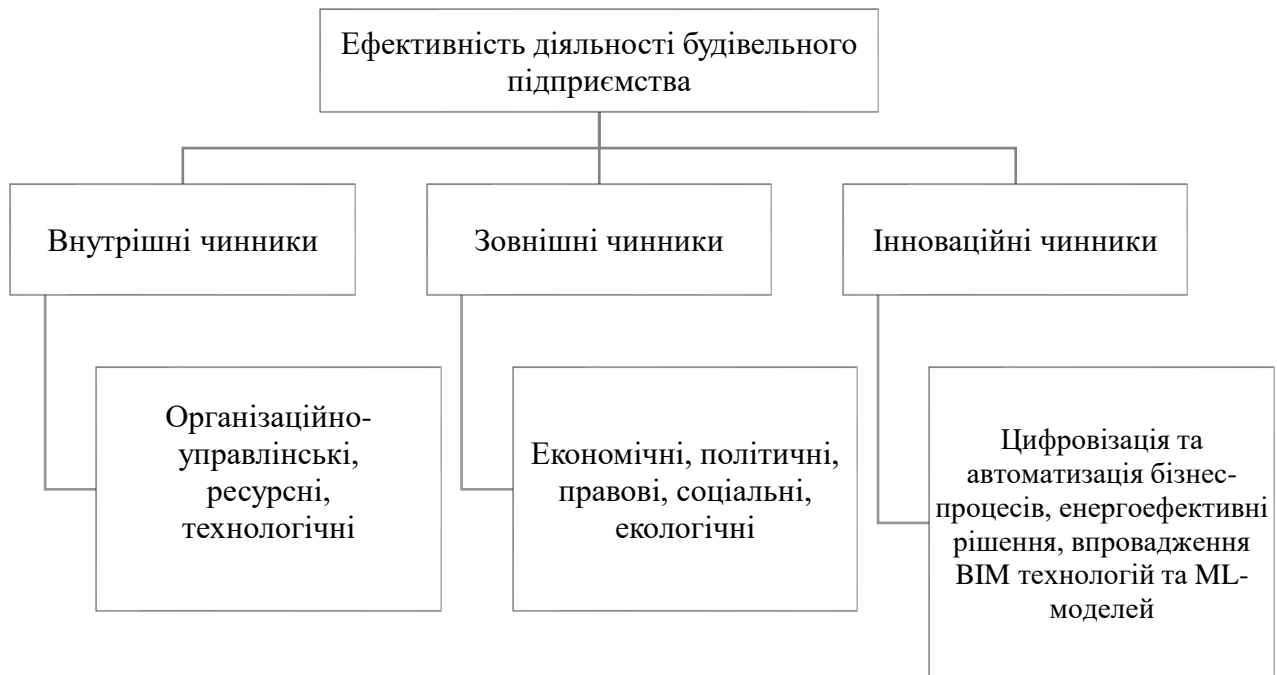

Рисунок 1.1 – Структура чинників впливу на ефективність діяльності будівельного підприємства

Джерело: побудовано автором

Отже, ефективність діяльності будівельних підприємств визначається комплексом взаємопов'язаних чинників, серед яких ключову роль відіграють управлінські, ресурсні, технологічні, фінансово-економічні та зовнішні. Для забезпечення стабільного розвитку необхідно гармонійно поєднувати внутрішні резерви з можливостями зовнішнього середовища, орієнтуватися на інноваційний розвиток, підвищення продуктивності праці, раціональне використання ресурсів та удосконалення системи управління. Високий рівень організаційної культури, впровадження сучасних цифрових технологій, екологічно орієнтованих рішень і гнучких управлінських підходів стають важливими передумовами ефективного функціонування галузі. Саме системна взаємодія цих чинників забезпечує стале зростання ефективності будівельного підприємства, зміцнення його фінансової стабільності та підвищення конкурентоспроможності на внутрішньому й зовнішньому ринках.

1.3 Методичні підходи до оцінки ефективності будівельних підприємств

Оцінювання ефективності діяльності підприємств є одним із найважливіших завдань сучасного менеджменту та фінансового аналізу. У ринкових умовах господарювання саме рівень ефективності визначає здатність компанії до виживання, розвитку та забезпечення конкурентних переваг. Для підприємств будівельної галузі це питання набуває особливої ваги, оскільки їхня діяльність пов'язана з високими ризиками, довготривалими циклами виробництва, капіталомісткістю та залежністю від макроекономічної ситуації.

У науковій літературі можна виокремити декілька основних методичних підходів до оцінки ефективності. Найбільш поширеним є коефіцієнтний метод, що базується на розрахунку відносних показників фінансової стійкості, ліквідності, прибутковості та ділової активності. Перевагою цього підходу є простота обчислень, наочність результатів і можливість оперативного аналізу за звітними даними підприємства. Він широко використовується у практиці фінансового аналізу, оскільки дозволяє порівнювати результати діяльності різних підприємств або оцінювати динаміку показників у часі. Водночас недоліком є його фрагментарність, адже кожен коефіцієнт характеризує лише окремий аспект діяльності, не відображаючи цілісної картини ефективності господарювання.

Інший методичний напрям становлять витратні підходи, що зосереджені на аналізі співвідношення результатів і витрат. У межах цього підходу ефективність оцінюється через рентабельність витрат, економію ресурсів, зниження собівартості, рівень енергоємності та матеріаломісткості виробництва. Перевагою такого підходу є можливість безпосередньо виміряти віддачу від кожної гривні витрат, визначити, наскільки раціонально підприємство використовує свої ресурси. Проте цей метод має і певні обмеження, оскільки він здебільшого фіксує поточний стан витрат, не враховує динаміку змін у

зовнішньому середовищі та не відображає стратегічних аспектів розвитку підприємства, таких як інноваційність чи ефективність управління ризиками.

Окремо варто виділити інтегральні методи, серед яких Balanced Scorecard та економічна додана вартість (EVA). Balanced Scorecard дає змогу оцінити ефективність не лише за фінансовими параметрами, але й через показники клієнтської орієнтації, внутрішніх бізнес-процесів, інновацій та навчання персоналу [16]. Метод EVA дозволяє визначити, чи створює підприємство вартість для власників, враховуючи вартість залученого капіталу [17; 18]. Для будівельної галузі інтегральні методи є корисними, проте потребують значного масиву даних, що не завжди доступні для малих підприємств.

Останнім часом у міжнародній практиці поширюються методики, орієнтовані на сталий розвиток та цифровізацію бізнес-процесів. Вони включають оцінку ESG-показників, рівня впровадження інноваційних технологій, цифрових платформ управління проектами. Хоча такі підходи є актуальними, у практичних умовах малого та середнього бізнесу вони часто залишаються на перспективу.

Варто зазначити, що будівельна галузь має низку особливостей, що зумовлюють необхідність адаптації методик оцінки ефективності. По-перше, це проектна форма організації виробництва, коли кожен об'єкт має унікальні характеристики, кошторис та терміни виконання. По-друге, тривалий інвестиційно-будівельний цикл вимагає значних фінансових ресурсів і підвищує ризики інфляційних та валютних коливань. По-третє, будівельні підприємства істотно залежать від державного регулювання, бюджетного фінансування та інституційних інвесторів. Врахування цих чинників у методиці є необхідним для отримання об'єктивних результатів.

З урахуванням наявних підходів і специфіки будівельної галузі для аналізу ефективності діяльності підприємств доцільно застосувати інтегральну методику, що базується на системі ключових показників, доступних у фінансовій звітності суб'єктів малого підприємництва. Розробка та застосування

інтегральних показників вимагає чіткої послідовності дій, що дозволяє забезпечити об'єктивність і порівнянність результатів.

Послідовність етапів інтегрального оцінювання ефективності діяльності підприємств доцільно подати у вигляді рисунку 1.2.

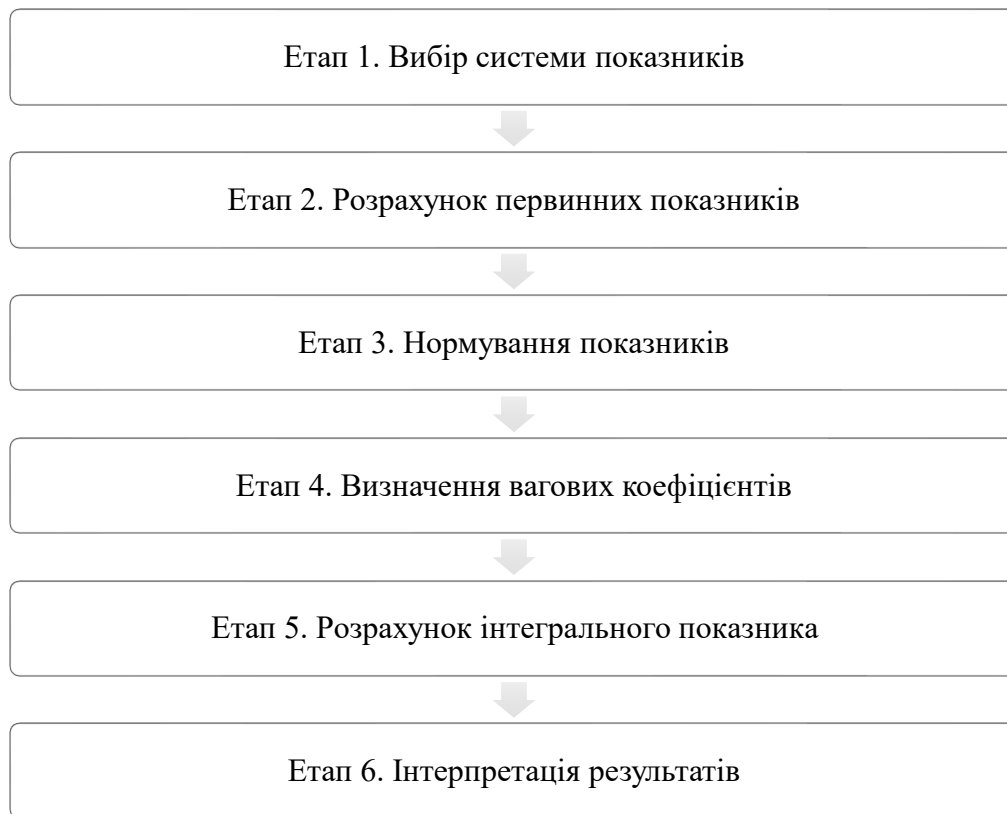

Рисунок 1.2 – Методичний підхід до інтегрального оцінювання ефективності діяльності будівельних підприємств

Джерело: побудовано автором

Запропонована методика базується на принципах системного підходу й включає шість основних етапів.

Етап 1. Вибір системи показників. Першим кроком є формування системи показників, що найбільш повно відображає фінансовий стан та ефективність діяльності підприємства.

З урахуванням специфіки будівельної галузі показники згруповані у п'ять блоків: фінансова стійкість, ліквідність, ділова активність, рентабельність та галузеві показники (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 – Система показників інтегрального оцінювання ефективності будівельних підприємств

Назва показника	Формула розрахунку	Економічний зміст показника
Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Валюта балансу	Частка власних коштів у загальній сумі джерел фінансування підприємства
Коефіцієнт фінансової залежності	Залучений капітал / Власний капітал	Рівень залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	(Власний капітал – Необоротні активи) / Оборотні активи	Наскільки підприємство забезпечене власними обіговими ресурсами
Коефіцієнт поточної ліквідності	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	Здатність підприємства погасити поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів
Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Оборотні активи – Запаси) / Поточні зобов'язання	Можливість погашення короткострокових зобов'язань найбільш ліквідними активами
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	(Грошові кошти + Поточні фінансові інвестиції) / Поточні зобов'язання	Частка зобов'язань, які можуть бути негайно погашені грошовими коштами
Оборотність активів	Чистий дохід від реалізації продукції / Середньорічна вартість активів	Скільки разів за період відбувається повний оборот активів підприємства
Оборотність дебіторської заборгованості	Чистий дохід від реалізації продукції / Середньорічна вартість дебіторської заборгованості	Швидкість обертання дебіторської заборгованості
Оборотність кредиторської заборгованості	Чистий дохід від реалізації продукції / Середньорічна вартість кредиторської заборгованості	Швидкість погашення зобов'язань підприємства перед кредиторами
Рентабельність активів, %	(Чистий прибуток / Середньорічна вартість активів)*100	Ефективність використання всіх активів підприємства для отримання прибутку
Рентабельність власного капіталу, %	(Чистий прибуток / Середньорічна вартість активів власного капіталу)*100	Дохідність власного капіталу підприємства
Рентабельність продажів, %	(Чистий прибуток / Чистий дохід від реалізації продукції)*100	Частка прибутку у виручці підприємства

Продовження таблиці 1.3

Коефіцієнт рентабельності виробничих витрат	Чистий прибуток / Собівартість реалізованої продукції	Прибутковість витрат на виконанні будівельні роботи
Коефіцієнт витратомісткості будівельних робіт	Собівартість реалізованої продукції / Чистий дохід від реалізації продукції	Частка собівартості у виручці підприємства
Коефіцієнт фондівдачі	Чистий дохід від реалізації продукції / Основні засоби	Ефективність використання основних засобів у процесі будівництва

Джерело: узагальнено автором

Аналіз запропонованої системи показників свідчить, що вона охоплює всі ключові напрями діяльності будівельних підприємств. Показники фінансової стійкості дозволяють оцінити рівень залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування та здатність формувати власні обігові кошти. Ліквідність характеризує можливості підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання, що особливо важливо в умовах нестабільного грошового потоку у будівництві.

Блок оборотності показує швидкість обігу активів і заборгованостей, що визначає ефективність використання капіталу. Показники рентабельності безпосередньо пов'язані з результативністю роботи підприємства та рівнем його прибутковості. Нарешті, галузеві специфічні показники (витратомісткість, фондівдача, коефіцієнт рентабельності виробничих витрат) враховують особливості будівельної галузі, де важливе значення мають матеріалоємність і ефективність використання основних фондів.

Таким чином, поєднання п'яти блоків забезпечує комплексність оцінки: від базової фінансової стабільності до галузевої ефективності. Це дозволяє отримати об'єктивний інтегральний показник та виявити слабкі місця у функціонуванні підприємства.

Етап 2. Розрахунок первинних показників. На другому етапі здійснюється обчислення усіх обраних коефіцієнтів на основі даних фінансової звітності (форма №1 «Баланс» та форма №2 «Звіт про фінансові результати»). Цей етап є суто аналітичним і передбачає використання стандартних формул. Його перевага

полягає в тому, що всі показники доступні для розрахунку навіть у малих підприємств.

Етап 3. Нормування показників. Оскільки показники мають різні одиниці виміру та різну спрямованість, їх необхідно звести до безрозмірної форми.

- Для стимуляторів – прямий вплив (чим більше значення, тим краще) – застосовується формула:

$$Z_i = (X_i - X_{min}) / (X_{max} - X_{min}) \quad (1.1)$$

- Для дестимуляторів – зворотний вплив (чим менше значення, тим краще):

$$Z_i = (X_{max} - X_i) / (X_{max} - X_{min}) \quad (1.2)$$

де X_i – фактичне значення показника;

X_{min} , X_{max} – мінімальне та максимальне значення по вибірці або нормативу.

Нормування забезпечує порівнянність усіх показників, переводячи їх у діапазон [0;1].

Етап 4. Визначення вагових коефіцієнтів. Ваги показників розподіляються між блоками рівномірно, кожен блок має вагу 20%. У середині блоку вага розподіляється пропорційно кількості показників (по 0,067 на кожен). Такий підхід обґрунтовується рівнозначною важливістю усіх блоків та забезпечує простоту й прозорість розрахунків.

Етап 5. Розрахунок інтегрального показника. Інтегральний індекс ефективності (ІЕЕ) розраховується за формулою:

$$ІЕЕ = \sum (w_i \times Z_i) \quad (1.3)$$

де w_i – ваговий коефіцієнт і-го показника;

Z_i – нормоване значення і-го показника.

Таким чином, інтегральний показник є зваженою сумою нормованих значень усіх обраних коефіцієнтів.

Етап 6. Інтерпретація результатів. Для інтерпретації інтегрального показника ефективності необхідно запропонувати спеціальну шкалу, яка дозволяє віднести підприємство до певного рівня ефективності залежно від значення інтегрального індексу. Така шкала є інструментом узагальнення результатів та допомагає зробити висновки щодо стану підприємства, його сильних і слабких сторін, а також визначити потребу у коригувальних управлінських рішеннях.

Запропонована шкала включає п'ять рівнів, що відображають градацію від критичного стану до високої ефективності.

Таблиця 1.4 – Шкала інтерпретації інтегрального показника ефективності діяльності будівельних підприємств

Значення інтегрального показника	Рівень ефективності	Характеристика стану підприємства
0,00 – 0,19	Критичний	Підприємство фактично не здатне забезпечити ефективну діяльність, високі ризики банкрутства.
0,20 – 0,39	Низький	Діяльність нестабільна, ресурси використовуються нерационально, потрібні термінові заходи.
0,40 – 0,59	Середній	Робота задовільна, але наявні значні резерви для підвищення ефективності.
0,60 – 0,79	Достатній	Підприємство працює стабільно, результати стійкі, структура ресурсів відносно оптимізована.
0,80 – 1,00	Високий	Ефективне використання ресурсів, конкурентні переваги, перспективи довгострокового розвитку.

Джерело: сформовано автором на основі [19]

Запропонований алгоритм інтегрального оцінювання ефективності діяльності будівельних підприємств забезпечує комплексний підхід до аналізу фінансового стану та результативності їхньої роботи. Він ґрунтується на поєднанні класичних фінансових коефіцієнтів із галузевими специфічними показниками, що дозволяє врахувати як універсальні критерії ефективності, так і особливості функціонування будівельної галузі. Використання інтегрального

показника робить можливим не лише кількісне вимірювання рівня ефективності, а й його якісну інтерпретацію за допомогою розробленої шкали, що сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень та формуванню стратегічних напрямів розвитку підприємства.

Варто зазначити, що запропонована методика має низку переваг:

- базується на доступних даних офіційної звітності;
- враховує як загальні, так і галузеві аспекти ефективності;
- дозволяє узагальнити результати в єдиному інтегральному показнику;
- забезпечує можливість порівняння у динаміці та між підприємствами.

Водночас методика має певні обмеження. По-перше, вона не враховує якісні аспекти діяльності (інноваційність, ESG-фактори). По-друге, точність інтегрального показника залежить від правильності вибору вагових коефіцієнтів. По-третє, результати можуть бути спотворені у разі використання надто обмеженої вибірки для нормування.

Отже, методичні підходи до оцінки ефективності діяльності будівельних підприємств еволюціонували від простих коефіцієнтних і витратних методів до комплексних інтегральних підходів. Запропонована методика інтегрального оцінювання, адаптована до умов будівельної галузі та базована на фінансовій звітності малого підприємництва, забезпечує практичність і наукову обґрунтованість дослідження. Вона дозволяє об'єктивно оцінити рівень ефективності підприємства, виявити його проблемні зони та сформулювати рекомендації щодо підвищення результативності діяльності у майбутньому.

Висновки до розділу 1

Ефективність діяльності підприємств є однією з ключових категорій економічної науки та практики, адже саме вона відображає співвідношення між досягнутими результатами та витраченими ресурсами. Для будівельних підприємств поняття ефективності набуває особливого значення, оскільки вони працюють у капіталомісткій та матеріалоємній сфері, де раціональність

використання ресурсів визначає не лише рівень прибутковості, але й конкурентоспроможність на ринку.

Аналіз наукових підходів до визначення ефективності показує, що ця категорія є багатогранною і може трактуватися як економічна доцільність, здатність досягати максимальних результатів за мінімальних витрат, відповідність принципу Парето або інтегральна характеристика стійкості та результативності діяльності. Така багатовимірність вимагає системного підходу до оцінки ефективності будівельних підприємств.

Запропонована методика інтегрального оцінювання ґрунтується на комплексі показників, згрупованих у п'ять блоків: фінансова стійкість, ліквідність, оборотність, рентабельність та галузеві індикатори. Вона забезпечує можливість узагальнити різнопланові характеристики діяльності підприємства в одному інтегральному показнику, що робить оцінку більш об'єктивною та порівнянною. Використання нормування та вагових коефіцієнтів дозволяє адаптувати результати до реалій галузі та уникнути спотворень унаслідок різних масштабів вимірювання показників.

Застосування інтегрального підходу створює підґрунтя для ідентифікації сильних і слабких сторін діяльності підприємства, формування управлінських рішень та стратегій підвищення ефективності. Це особливо важливо в умовах повоєнного відновлення економіки, коли будівельна галузь виступає одним із драйверів економічного зростання, а ефективність її функціонування має безпосередній вплив на відбудову інфраструктури та розвиток країни загалом.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

2.1 Стан і тенденції розвитку будівельної галузі України

Будівельна галузь України є стратегічним сектором національної економіки, що визначає умови відновлення інфраструктури, житлового фонду та промислових об'єктів у повоєнний період. Її розвиток має мультиплікаторний ефект, оскільки стимулює суміжні галузі, включаючи виробництво будівельних матеріалів, транспортні перевезення, фінансовий сектор та сферу послуг. У сучасних умовах будівництво виступає не лише джерелом створення доданої вартості та робочих місць, але й ключовим фактором відновлення довіри інвесторів до українського ринку.

Динаміка розвитку будівельної галузі упродовж останніх років характеризувалася значними коливаннями. У 2020-2021 рр. спостерігалось зростання обсягів робіт завдяки реалізації державних інфраструктурних програм. Проте у 2022 році через військову агресію відбулося різке падіння обсягів будівництва, що негативно позначилося як на житловому секторі, так і на інженерному будівництві. Починаючи з 2023 року, поступово відбувається відновлення галузі: активізуються проекти реконструкції мостів, доріг, енергетичних об'єктів, відбудови пошкодженого житлового фонду. У 2025-2026 рр. очікується збереження позитивної динаміки, що підтверджується прогнозами міжнародних фінансових інституцій та урядовими планами [20].

Структурні зрушення у будівельній галузі свідчать про переорієнтацію на інженерне будівництво. Основними напрямками є відновлення транспортної інфраструктури, мостів, енергетичних об'єктів і мереж. Житлове будівництво, попри значну потребу у відновленні житлового фонду, розвивається повільніше через високі ризики у прикордонних і прифронтових регіонах. Водночас у

відносно безпечних областях зростає попит на нове житло, що обумовлено внутрішньою міграцією населення.

Важливим чинником розвитку галузі є цифровізація процедур, зокрема через електронну систему публічних закупівель Prozorro. Сучасні інструменти аналітики, такі як BI Prozorro, забезпечують прозорість тендерних процедур, підвищують рівень конкуренції між підрядними організаціями та сприяють більш ефективному використанню бюджетних коштів. Цифрові рішення також дозволяють краще контролювати виконання проєктів, відстежувати їх прогрес та знижувати ризики корупційних практик.

Фінансування будівельної галузі здійснюється за рахунок різних джерел: державного бюджету, міжнародних фінансових організацій, донорських програм та приватних інвесторів. Зокрема, Європейський банк реконструкції та розвитку, Світовий банк та інші партнери активно залучають кошти для відновлення транспортної та енергетичної інфраструктури. Значна увага приділяється також модернізації житлового фонду, підвищенню енергоефективності будівель та розвитку інноваційних технологій у будівництві.

Попри наявність позитивних тенденцій, галузь стикається з низкою проблем. Серед ключових викликів – дефіцит кваліфікованої робочої сили, зростання вартості будівельних матеріалів, логістичні обмеження та необхідність страхування воєнних ризиків. Ці фактори збільшують собівартість будівельних робіт та можуть знижувати конкурентоспроможність українських підприємств на внутрішньому та міжнародному ринках. Додатковим бар'єром є нестабільність енергопостачання, що призводить до затримок у реалізації проєктів [22].

Для комплексного уявлення про сучасний стан і перспективи розвитку будівельної галузі доцільним є проведення SWOT-аналізу, який дозволяє визначити сильні та слабкі сторони галузі, а також можливості та загрози її розвитку.

Таблиця 2.1 – Сильні сторони будівельної галузі

№	Чинник	Характеристика
1	Масштабний попит на відновлення	Потреби у відновленні оцінюються у понад 500 млрд дол. США, що формує довгострокове завантаження галузі.
2	Міжнародна фінансова підтримка	Активне фінансування з боку МФО (ЄБРР, Світовий банк, ЄІБ) та донорів.
3	Прозора система закупівель Prozorro	Забезпечує конкурентність та знижує ризики корупції у державних підрядах.
4	Сформована інституційна база	Наявність Держагентства відновлення та галузевих програм прискорює реалізацію проєктів.
5	Досвід великих інфраструктурних програм	Успішна реалізація «Великого будівництва» створила організаційний фундамент для масштабних проєктів.

Джерело: сформовано автором

Сильними сторонами будівельної галузі виступає насамперед наявність масштабного довгострокового попиту на відновлення інфраструктури та житлового фонду. Цей попит підкріплений значною підтримкою міжнародних фінансових організацій та донорів, що забезпечує стійкі джерела фінансування. Важливим чинником є також прозора система державних закупівель Prozorro, яка створює умови для конкуренції та ефективного використання коштів. Інституційна база та набутий досвід реалізації масштабних програм («Велике будівництво») формують фундамент для організації майбутніх проєктів.

Таблиця 2.2 – Слабкі сторони будівельної галузі

№	Чинник	Характеристика
1	Висока собівартість робіт	Логістичні витрати, страхування воєнних ризиків і волатильність цін на матеріали знижують маржу.
2	Дефіцит кадрів	Втрата робочої сили через міграцію та мобілізацію.
3	Технічна зношеність	Частина будівельної техніки застаріла, потребує оновлення.
4	Нерівномірність регіонального попиту	Житлове будівництво активніше лише у відносно безпечних регіонах.
5	Залежність від імпортованих матеріалів	Дефіцит вітчизняних виробничих потужностей підвищує вразливість до валютних коливань.

Джерело: сформовано автором

До слабких сторін галузі належать високі витрати, зумовлені логістикою та страховими преміями, що підвищує собівартість робіт. Дефіцит кваліфікованих кадрів і зношеність технічної бази обмежують можливості підприємств ефективно реалізовувати великі проєкти. Крім того, регіональна нерівномірність попиту створює дисбаланс: активність спостерігається переважно у відносно безпечних областях, тоді як у прифронтових регіонах відновлення йде повільно. Залежність від імпортних матеріалів робить галузь вразливою до валютних коливань і зовнішніх чинників.

Таблиця 2.3 – Можливості будівельної галузі

№	Чинник	Характеристика
1	Доступ до міжнародного фінансування	Багаторічні програми МФО та донорів, зокрема для інфраструктури та енергетики.
2	Інноваційні технології	Використання швидкокомтованих конструкцій, модульного будівництва, ВІМ-технологій.
3	Енергоефективність	Попит на «зелені» технології та модернізацію житлового фонду.
4	Розвиток державно-приватного партнерства	Можливість реалізації великих проєктів через співфінансування.
5	Локалізація виробництва	Розвиток вітчизняного виробництва будматеріалів для зменшення залежності від імпорту.

Джерело: сформовано автором

Серед основних можливостей варто виокремити багаторічні програми міжнародного фінансування, які відкривають доступ до ресурсів для реалізації масштабних інфраструктурних та енергетичних проєктів. Використання інноваційних технологій, ВІМ-систем, швидкокомтованих конструкцій та «зелених» рішень дозволяє підвищити ефективність і скоротити витратомісткість робіт. Попит на енергоефективність створює нові ніші у житловому секторі. Розвиток державно-приватного партнерства та локалізація виробництва будматеріалів здатні знизити залежність від імпорту і сприяти стійкому зростанню галузі.

Таблиця 2.4 – Загрози будівельної галузі

№	Чинник	Характеристика
1	Триваючі військові ризики	Руйнування об'єктів, ризики для працівників і обладнання.
2	Валютна нестабільність	Девальвація гривні та інфляція ускладнюють кошторисне планування.
3	Нестабільність енергосистеми	Відключення електроенергії спричиняють зриви будівельних графіків.
4	Висока залежність від зовнішнього фінансування	Будівельні проекти залежать від стабільності міжнародної підтримки.
5	Конкуренція з міжнародними підрядниками	Поява іноземних компаній може знизити частку українських підприємств у підрядах.

Джерело: сформовано автором

Загрози розвитку будівельної галузі пов'язані насамперед із триваючими військовими ризиками, які зумовлюють руйнування об'єктів, ускладнюють роботу підприємств і підвищують рівень небезпеки для працівників. Валютна нестабільність і високий рівень інфляції ускладнюють довгострокове фінансове планування та підвищують вартість проєктів. Нестабільність енергопостачання призводить до зривів будівельних графіків. Висока залежність від зовнішнього фінансування робить галузь уразливою до змін політики міжнародних партнерів, а посилення конкуренції з боку іноземних компаній може зменшити частку українських підприємств на ринку.

Для того щоб результати SWOT-аналізу мали не лише описовий, а й практичний характер, доцільно здійснити їх подальшу інтерпретацію у форматі матриці TOWS. Такий підхід дозволяє поєднати сильні та слабкі сторони галузі з можливостями і загрозами зовнішнього середовища, визначивши найбільш доцільні стратегічні напрями розвитку. Використання матриці TOWS забезпечує перехід від аналітичної оцінки до формування конкретних стратегій, спрямованих на підвищення ефективності та конкурентоспроможності будівельної галузі України.

Матриця TOWS дозволяє поєднати сильні та слабкі сторони галузі з можливостями та загрозами зовнішнього середовища, щоб сформувавши стратегічні напрями розвитку. Вона передбачає розробку чотирьох типів стратегій: SO (використання сильних сторін для реалізації можливостей), ST (використання сильних сторін для мінімізації загроз), WO (подолання слабких сторін шляхом використання можливостей) та WT (мінімізація слабких сторін і уникнення загроз).

Таблиця 2.5 – TOWS матриця будівельної галузі

	Можливості (O)	Загрози (T)
Сильні сторони (S)	<p>SO-стратегії:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Використання прозорої системи Prozorro для залучення міжнародного фінансування. - Реалізація масштабних інфраструктурних проєктів з використанням досвіду «Великого будівництва». - Розвиток державно-приватного партнерства на основі сильної інституційної бази. 	<p>ST-стратегії:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Використання підтримки МФО для зниження валютних ризиків. - Застосування прозорих закупівель для обмеження корупційних загроз. - Мобілізація сильних підрядників для роботи в умовах воєнних ризиків.
Слабкі сторони (W)	<p>WO-стратегії:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Використання міжнародного фінансування для оновлення технічного парку. - Розвиток програм навчання кадрів за рахунок донорських ресурсів. - Локалізація виробництва будівельних матеріалів для зменшення залежності від імпорту. 	<p>WT-стратегії:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Зниження енергозалежності через впровадження енергоефективних технологій. - Використання партнерств для розподілу ризиків у проєктах. - Формування страхових механізмів для покриття воєнних загроз.

Джерело: сформовано автором

Матриця TOWS дозволила сформувавши чотири групи стратегій для розвитку будівельної галузі України.

SO-стратегії зосереджуються на використанні сильних сторін галузі для реалізації можливостей зовнішнього середовища. До них належить застосування прозорої системи державних закупівель та інституційного досвіду для залучення міжнародного фінансування, а також активне використання державно-приватного партнерства у великих інфраструктурних проєктах. Такі стратегії створюють умови для довгострокового зростання та ефективного використання наявних ресурсів.

ST-стратегії спрямовані на мінімізацію загроз за рахунок сильних сторін. Вони включають використання підтримки міжнародних фінансових організацій для зниження валютних ризиків, застосування прозорих тендерних механізмів для обмеження корупційних ризиків, а також мобілізацію найбільш потужних підрядних компаній для реалізації проєктів у зонах підвищених безпекових викликів. Це забезпечує стійкість галузі навіть за умов невизначеності.

WO-стратегії акцентують на подоланні слабких сторін шляхом використання зовнішніх можливостей. Йдеться про оновлення технічного парку будівельних підприємств за рахунок міжнародного фінансування, розвиток програм підготовки кадрів із залученням донорських ресурсів, а також локалізацію виробництва будівельних матеріалів, що дає змогу зменшити залежність від імпорту. Реалізація цих стратегій сприятиме підвищенню продуктивності та конкурентоспроможності галузі.

WT-стратегії спрямовані на мінімізацію слабких сторін та уникнення загроз. Серед них — зниження енергозалежності шляхом впровадження енергоефективних технологій, використання партнерств для розподілу ризиків у великих проєктах та формування страхових механізмів для покриття воєнних ризиків. Такі заходи дозволяють знизити уразливість галузі й забезпечити її функціонування навіть у складних умовах.

Узагальнюючи, можна відзначити, що матриця TOWS демонструє високий потенціал для формування збалансованої стратегії розвитку будівельної галузі. Поєднання сильних сторін і можливостей відкриває перспективи для зростання,

тоді як стратегії нейтралізації слабкостей і загроз забезпечують адаптивність та стійкість до зовнішніх викликів.

Для кращого розуміння динаміки розвитку будівельної галузі доцільно проаналізувати обсяги виконаних будівельних робіт за 2023-2025 рр. у розрізі півріччя. Це дозволяє відстежити тенденції та визначити ключові зміни у структурі ринку, зокрема в умовах повоєнного відновлення та активізації інфраструктурних проєктів. Дані наведені на рис. 2.1.

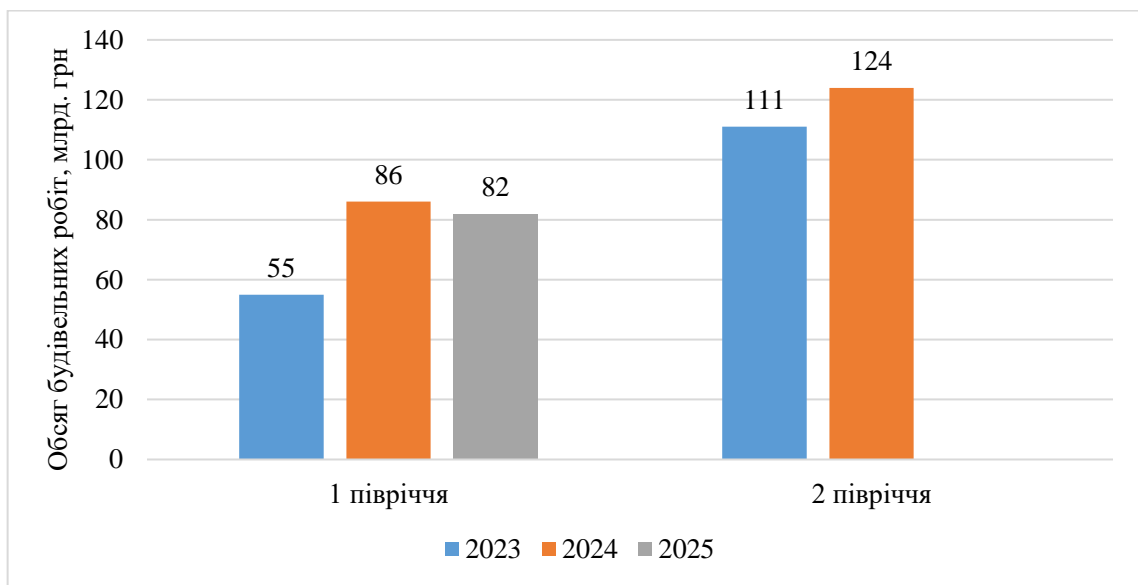

Рисунок 2.1 - Динаміка обсягів будівельних робіт в Україні у 2023-2025 рр., млрд грн [24; 25]

Як видно з представлених даних, у першому півріччі 2023 року обсяги будівельних робіт становили 55 млрд грн, тоді як у відповідному періоді 2024 року вони зросли майже на 56% і досягли 86 млрд грн. Проте у 2025 році відбулося певне зниження до 82 млрд грн, що свідчить про уповільнення темпів зростання на початку року.

У другому півріччі спостерігається інша тенденція: у 2023 році обсяг становив 111 млрд грн, а вже у 2024 році він зріс до 124 млрд грн, тобто приріст склав понад 11%. Це підтверджує стійкий попит на будівельні роботи, особливо в інженерному будівництві та житловому секторі.

Загалом можна зробити висновок, що, попри окремі коливання у першому півріччі, будівельна галузь України демонструє позитивну динаміку у другому півріччі, що зумовлено реалізацією масштабних проєктів відновлення та залученням додаткового фінансування з боку держави й міжнародних партнерів.

Узагальнюючи результати проведеного аналізу, можна зробити висновок, що будівельна галузь України у повоєнний період залишається однією з ключових сфер економіки, від розвитку якої залежить відновлення інфраструктури, забезпечення житлом та підвищення інвестиційної привабливості країни. Попри наявні слабкі сторони та загрози, зокрема кадровий дефіцит, високу собівартість робіт і воєнні ризики, сектор зберігає значний потенціал зростання завдяки масштабному попиту на відбудову, підтримці міжнародних фінансових організацій та можливостям впровадження інноваційних і енергоефективних технологій. Отримані результати свідчать, що саме будівництво здатне стати драйвером економічного відновлення України, за умови реалізації ефективних стратегій розвитку та державної підтримки.

2.2. Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та ділової активності ТзОВ «Станіславський»

Для більш ґрунтовного розуміння особливостей функціонування будівельної галузі доцільно перейти від аналізу загальнодержавних тенденцій до дослідження діяльності конкретних суб'єктів господарювання. У цьому підрозділі розглядається діяльність ТзОВ «Станіславський» як прикладу підприємства будівельної галузі. Аналіз його фінансово-економічних показників дозволить оцінити рівень ефективності використання ресурсів, визначити сильні та слабкі сторони управління, а також співставити результати із середньогалузевими тенденціями. Такий підхід сприятиме формуванню більш повної картини стану будівельного сектору та виявленню напрямів підвищення ефективності діяльності підприємств у повоєнний період.

ТзОВ «Станіславський» є показовим прикладом сучасного українського будівельного підприємства, яке успішно поєднує багаторічний досвід із впровадженням нових підходів до організації будівельних процесів. Наявність великої кількості реалізованих проєктів та співпраця з постійними клієнтами підтверджують його стабільні ринкові позиції та довіру з боку партнерів.

Водночас для комплексного розуміння ефективності діяльності компанії доцільно перейти до фінансово-економічного аналізу її показників. Такий аналіз дозволить оцінити, наскільки раціонально підприємство використовує ресурси, чи відповідає його результативність середньогалузевим тенденціям, а також визначити можливі напрями підвищення ефективності у майбутньому.

ТзОВ «Станіславський» — це будівельна компанія з історією, що бере початок у 2002 році. Її перші реалізації включали дерев'яні мости для гірськолижного курорту «Буковель», а кілька років потому будівництво АЗК в Івано-Франківській області. З 2008 року «Станіславський» офіційно зареєстрований як юридична особа, що дозволило брати участь у тендерних процедурах. За даними сайту компанії, на сьогодні в її портфоліо — понад 150 збудованих чи реконструйованих АЗК по всій Україні, більше 40 постійних клієнтів та понад 20 років досвіду. Фірма спеціалізується на комплексному будівництві промислових і комерційних об'єктів, реалізує проєкти B2B, B2G, пропонує повний цикл послуг: від проєктування до юридичного супроводу [27].

Для оцінки ефективності діяльності ТзОВ «Станіславський» застосуємо системний підхід до аналізу фінансово-економічних показників. З урахуванням специфіки будівельної галузі доцільно згрупувати показники у п'ять аналітичних блоків: фінансова стійкість, ліквідність, ділова активність, рентабельність та галузеві показники. Така структура дозволяє комплексно оцінити не лише фінансові результати діяльності підприємства, але й рівень його ресурсного забезпечення, здатність виконувати зобов'язання, ефективність використання активів і конкурентоспроможність у галузевому середовищі.

Розпочнемо із аналізу показників фінансової стійкості (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 — Показники фінансової стійкості ТЗОВ «Станіславський» за 2022-2024 рр.

Показники	На	На	На	Абсолютні відхилення 2024/2022	Темп приросту, % 2024/2022
	31.12.2022 р.	31.12.2023 р.	31.12.2024 р.		
Коефіцієнт автономії	0,86	0,85	0,54	-0,32	-37,02
Коефіцієнт фінансової залежності	0,14	0,15	0,46	0,32	222,68
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,74	0,77	0,44	-0,31	-41,24

Джерело: сформовано автором

Аналіз динаміки показників фінансової стійкості ТЗОВ «Станіславський» свідчить про суттєве погіршення структури капіталу підприємства у 2024 році порівняно з 2022 роком. Коефіцієнт автономії знизився з 0,86 до 0,54, тобто на 0,32 пункту або на 37,02 %. Це означає, що частка власного капіталу у загальній вартості активів зменшилася, а підприємство стало більш залежним від зовнішніх джерел фінансування.

Водночас коефіцієнт фінансової залежності зріс із 0,14 до 0,46, тобто більш ніж утричі (222,68 %). Така тенденція свідчить про зростання боргового навантаження, що, своєю чергою, підвищує фінансові ризики підприємства. Основною причиною цього є збільшення короткострокових банківських кредитів та інших поточних зобов'язань, що використовувалися для фінансування оборотного капіталу та покриття поточних потреб у ліквідності.

Крім того, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами зменшився з 0,74 у 2022 р. до 0,44 у 2024 р. (на 0,31 пункту або на 41,24 %). Це означає, що обсяг власних ресурсів, які можуть бути спрямовані на фінансування поточної діяльності, істотно скоротився. Така тенденція свідчить про зниження фінансової гнучкості підприємства та підвищення залежності від залучених коштів для забезпечення безперервності виробничого процесу.

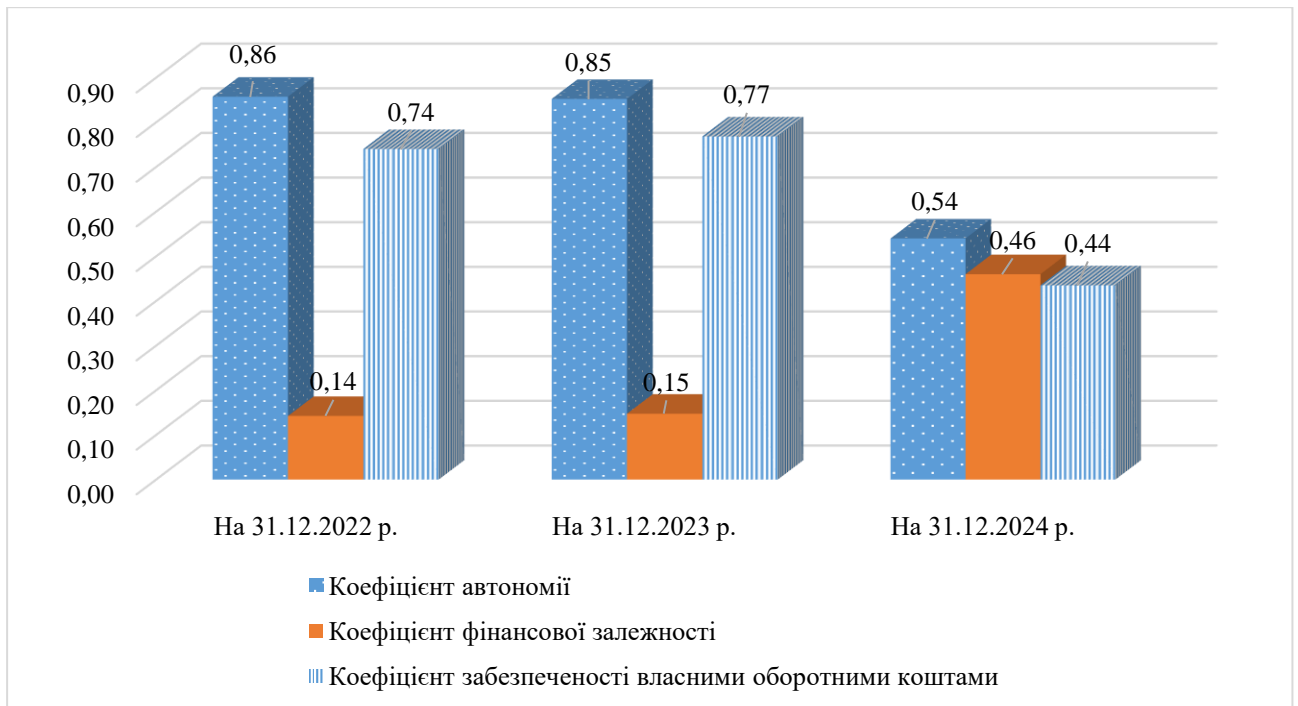

Рисунок 2.2 - Показники фінансової стійкості ТЗОВ «Станіславський» за 2022-2024 рр.

Джерело: сформовано автором

Загалом результати аналізу демонструють, що у 2024 році ТЗОВ «Станіславський» втратило частину фінансової стійкості внаслідок активного залучення позикових ресурсів. Це потребує посилення контролю за структурою зобов'язань, оптимізації джерел фінансування та поступового нарощення власного капіталу, щоб зменшити ризики втрати платоспроможності у майбутніх періодах.

Оцінюючи фінансову стійкість ТЗОВ «Станіславський», можна зробити висновок, що підприємство значною мірою використовує залучені ресурси для забезпечення своєї діяльності. Така ситуація потребує перевірки здатності компанії своєчасно погашати короткострокові зобов'язання та підтримувати необхідний рівень платоспроможності. З цією метою доцільно проаналізувати показники ліквідності, які відображають співвідношення між поточними активами та короткостроковими зобов'язаннями підприємства, а також визначають рівень його фінансової гнучкості у короткостроковому періоді.

Таблиця 2.7 — Показники ліквідності ТзОВ «Станіславський» за 2022-2024 рр.

Показники	На	На	На	Абсолютні відхилення 2024/2022	Темп приросту, % 2024/2022
	31.12.2022 р.	31.12.2023 р.	31.12.2024 р.		
Коефіцієнт поточної ліквідності	3,85	4,32	1,77	-2,08	-54,03
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,80	0,89	0,34	-0,46	-57,54
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,29	0,08	0,01	-0,27	-94,86

Джерело: сформовано автором

Результати розрахунків показників ліквідності свідчать про суттєве зниження платоспроможності ТзОВ «Станіславський» у 2024 році порівняно з 2022 роком. Коефіцієнт поточної ліквідності зменшився з 3,85 до 1,77, тобто на 2,08 пункту або на 54,03 %. Це означає, що обсяг поточних активів, які можуть бути використані для погашення короткострокових зобов'язань, істотно скоротився. Якщо у 2022 році підприємство володіло майже чотирикратним запасом поточних активів для покриття поточних боргів, то у 2024 році цей запас зменшився до рівня, близького до критичного (оптимальне значення 1,5-2,0).

Аналогічну тенденцію демонструє коефіцієнт швидкої ліквідності, який знизився з 0,80 у 2022 році до 0,34 у 2024 році, тобто на 57,54 %. Це свідчить про те, що навіть з урахуванням найбільш ліквідних оборотних активів (грошові кошти, короткострокова дебіторська заборгованість) підприємство не має достатнього запасу для оперативного виконання своїх короткострокових зобов'язань.

Найбільш тривожною є динаміка коефіцієнта абсолютної ліквідності, який скоротився з 0,29 у 2022 році до 0,01 у 2024 році, тобто на 94,86 %. Це означає, що на кінець 2024 року підприємство володіло мінімальними грошовими коштами, яких практично недостатньо для негайного погашення поточних зобов'язань.

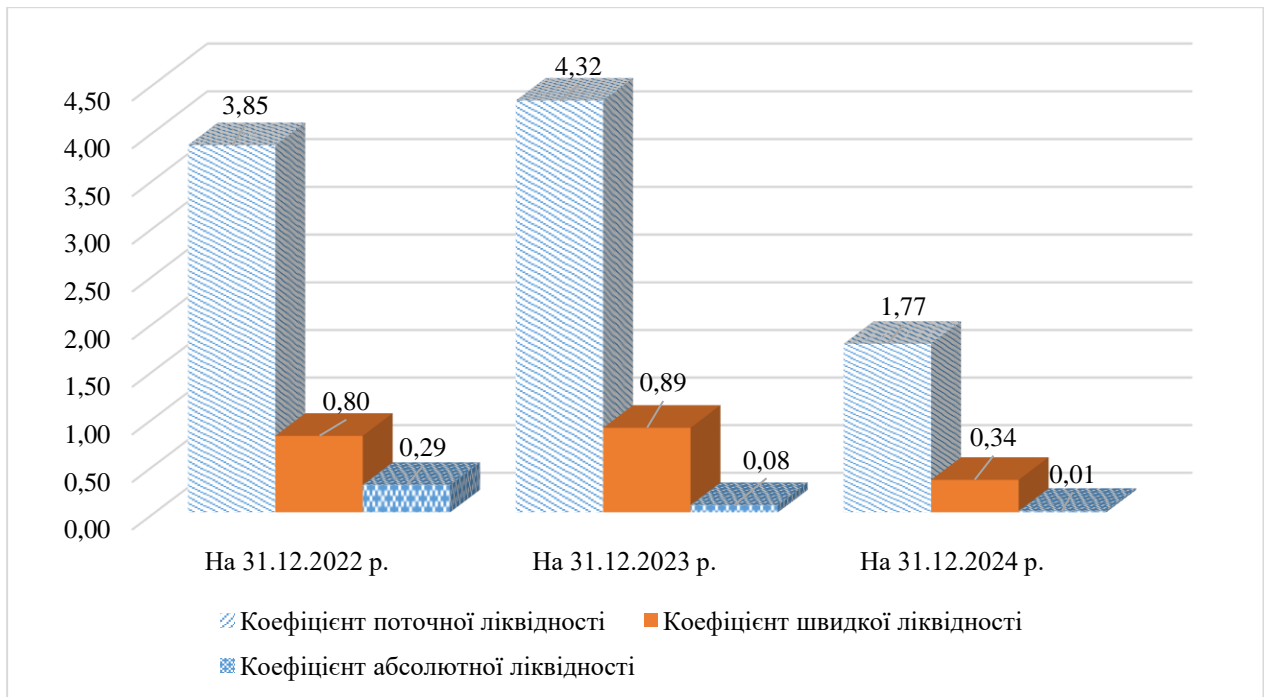

Рисунок 2.3 - Показники ліквідності ТЗОВ «Станіславський» за 2022-2024 рр.

Джерело: сформовано автором

Таким чином, спостерігається загальна тенденція зниження ліквідності, що зумовлена значним зростанням короткострокових банківських кредитів та інших поточних зобов'язань при одночасному скороченні грошових коштів. Для забезпечення фінансової стабільності підприємству необхідно оптимізувати структуру оборотних активів, посилити контроль за дебіторською заборгованістю та підтримувати достатній рівень грошових резервів.

Отже, результати аналізу ліквідності засвідчили певне погіршення здатності підприємства своєчасно виконувати свої короткострокові зобов'язання, що пов'язано зі збільшенням обсягу поточних кредитів і зниженням грошових резервів. Разом із тим важливим аспектом ефективності діяльності підприємства є швидкість обороту його активів і ресурсів, тобто здатність перетворювати вкладений капітал у виручку. Тому наступним етапом аналізу є оцінювання ділової активності ТЗОВ «Станіславський», що дає змогу визначити ефективність використання майна, оборотних коштів та основних засобів у процесі господарської діяльності.

Таблиця 2.8 — Показники ділової активності ТзОВ «Станіславський» за 2022-2024 рр.

Показники, об.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютні відхилення	Темп приросту, %
				2024/2022	2024/2022
Оборотність активів	1,01	1,37	1,65	0,64	63,55
Оборотність дебіторської заборгованості	6,12	14,10	11,91	5,79	94,55
Оборотність кредиторської заборгованості	35,38	56,67	85,13	49,75	140,63

Джерело: сформовано автором

Аналіз показників ділової активності ТзОВ «Станіславський» за 2022–2024 рр. свідчить про підвищення ефективності використання ресурсів підприємства. Коефіцієнт оборотності активів зріс з 1,01 у 2022 році до 1,65 у 2024 році, тобто на 0,64 пункту або 63,55 %. Це означає, що активи підприємства стали генерувати більший обсяг виручки: якщо у 2022 році одна гривня активів забезпечувала 1,01 грн доходу, то у 2024 році вже 1,65 грн. Така тенденція свідчить про інтенсивніше використання ресурсів, оптимізацію виробничо-господарських процесів та ймовірно зростання обсягів реалізації.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості також демонструє позитивну динаміку: зростання з 6,12 до 11,91 оборотів (приріст 5,79 та 94,55 %). Це вказує на прискорення розрахунків із покупцями та підвищення платіжної дисципліни контрагентів. Підприємство швидше перетворює дебіторську заборгованість у грошові надходження, що сприятливо впливає на ліквідність та стабільність грошових потоків.

Найбільш суттєво зросла оборотність кредиторської заборгованості з 35,38 до 85,13 оборотів, тобто на 49,75 пункту або 140,63 %. Така динаміка пояснюється зменшенням середнього обсягу кредиторської заборгованості внаслідок оптимізації закупівельної політики. Висока оборотність кредиторських зобов'язань зазвичай характеризує підприємство як надійного та фінансово дисциплінованого партнера.

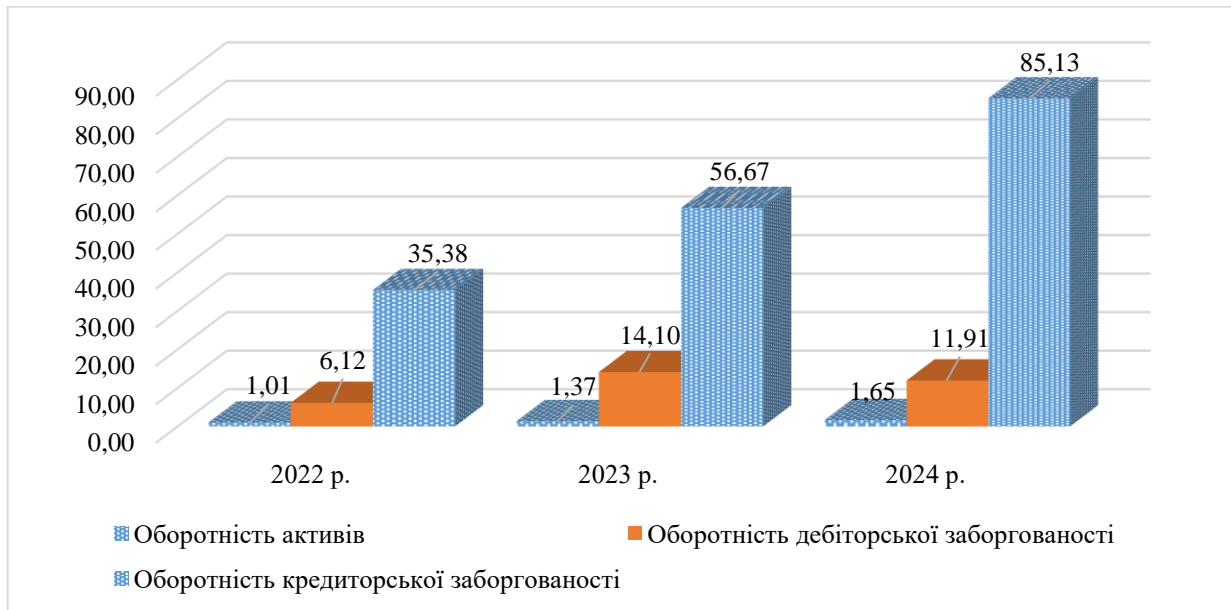

Рисунок 2.4 - Показники ділової активності ТЗОВ «Станіславський» за 2022-2024 рр.

Джерело: сформовано автором

Зазначимо, що динаміка показників ділової активності свідчить про прискорення обороту капіталу, що є позитивним результатом діяльності підприємства у 2022-2024 рр. Зростання оборотності активів, дебіторської та кредиторської заборгованості вказує на підвищення ефективності використання ресурсів, прискорення обігу грошових коштів і зміцнення операційної стійкості. Для подальшого посилення ефективності господарювання підприємству доцільно підтримувати контроль за дебіторською заборгованістю, продовжувати оптимізацію структури активів та забезпечувати раціональне використання оборотних ресурсів з метою підвищення ділової активності й конкурентоспроможності.

Проведений аналіз фінансово-економічних показників ефективності діяльності ТЗОВ «Станіславський» засвідчив, що у 2022-2024 рр. підприємство функціонувало в умовах зростання фінансових ризиків, спричинених посиленням залежності від позикового капіталу. Залучення кредитних ресурсів дало змогу підтримати операційну діяльність, проте негативно вплинуло на

показники фінансової стійкості та ліквідності. Зокрема, у 2024 році спостерігається зниження рівня платоспроможності та зростання частки короткострокових зобов'язань у структурі пасивів, що підвищує ризики фінансової нестабільності. Паралельно з цим відбулося скорочення грошових активів і збільшення дебіторської заборгованості, що обмежує фінансову гнучкість підприємства. Показники ділової активності відображають тенденцію до зростання оборотності активів, зокрема оборотних, що свідчить про підвищення ефективності використання ресурсів та прискорення розрахунків із контрагентами. Це, у свою чергу, розширює можливості підприємства швидко реагувати на зміни ринкової кон'юнктури.

Відзначимо, що у комплексі результати аналізу вказують на потребу у впровадженні системних заходів щодо відновлення фінансової стійкості, прискорення оборотності ресурсів та зниження боргового навантаження ТзОВ «Станіславський». Це стане основою для формування практичних рекомендацій, спрямованих на зміцнення конкурентних позицій підприємства в будівельній галузі.

2.3 Аналіз рентабельності та галузевих показників ефективності діяльності ТзОВ «Станіславський»

Рівень рентабельності є ключовим узагальнюючим показником ефективності господарської діяльності підприємства, оскільки відображає співвідношення отриманого прибутку до витрат, активів чи капіталу, залучених у процесі виробництва та реалізації продукції. Для будівельних підприємств, діяльність яких характеризується значною капіталомісткістю, тривалими виробничими циклами та залежністю від обсягів інвестицій у галузь, показники рентабельності виступають головним індикатором фінансової стійкості та конкурентоспроможності.

Водночас важливо оцінити, наскільки отримані результати господарської діяльності забезпечують прибутковість підприємства та відображають

ефективність управління витратами. З цією метою доцільно проаналізувати показники рентабельності, які комплексно характеризують фінансові результати діяльності ТзОВ «Станіславський» і дають змогу визначити тенденції змін у рівні прибутковості за досліджуваний період (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 — Показники рентабельності ТзОВ «Станіславський» за 2022-2024 рр.

Показники, %	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютні відхилення	Темп приросту, %
				2024/2022	2024/2022
Рентабельність активів	3,30	4,33	5,49	2,19	66,39
Рентабельність власного капіталу	4,60	5,06	8,31	3,71	80,58
Рентабельність продажів	3,27	3,16	3,33	0,06	1,74

Джерело: сформовано автором

Аналіз показників рентабельності ТзОВ «Станіславський» свідчить про покращення результативності діяльності підприємства у 2024 році порівняно з 2022 роком. Рентабельність активів зросла з 3,30 % до 5,49 %, тобто на 2,19 відсоткових пункти або на 66,39 %. Це свідчить про підвищення ефективності використання активів у процесі формування прибутку, зокрема кожна гривня, вкладена в активи, приносить майже 5,5 копійок прибутку. Позитивна динаміка цього показника є результатом оптимізації структури активів та кращого управління оборотними коштами, попри загальне уповільнення їх оборотності.

Зростання рентабельності власного капіталу з 4,60 % до 8,31 % (приріст 3,71 п.п. або 80,58 %) підтверджує підвищення ефективності використання власних ресурсів. Це свідчить, що у 2024 році прибутковість інвестицій власників зросла майже удвічі, що є позитивною тенденцією в умовах зростання фінансової залежності підприємства. Такий результат може бути зумовлений як збільшенням обсягу чистого прибутку, так і раціональнішим використанням позикових коштів для фінансування поточної діяльності.

Рентабельність продажів упродовж аналізованого періоду залишалася відносно стабільною з 3,27 % у 2022 році до 3,33 % у 2024 році (0,06 п.п. або 1,74 %). Незначне зростання свідчить про утримання стабільної маржі прибутку на тлі коливань собівартості будівельно-монтажних робіт і зміни структури витрат. Це свідчить, що підприємству вдалося зберегти прибутковість реалізації, незважаючи на ускладнені умови ринку та підвищення витрат на матеріали й енергоресурси.

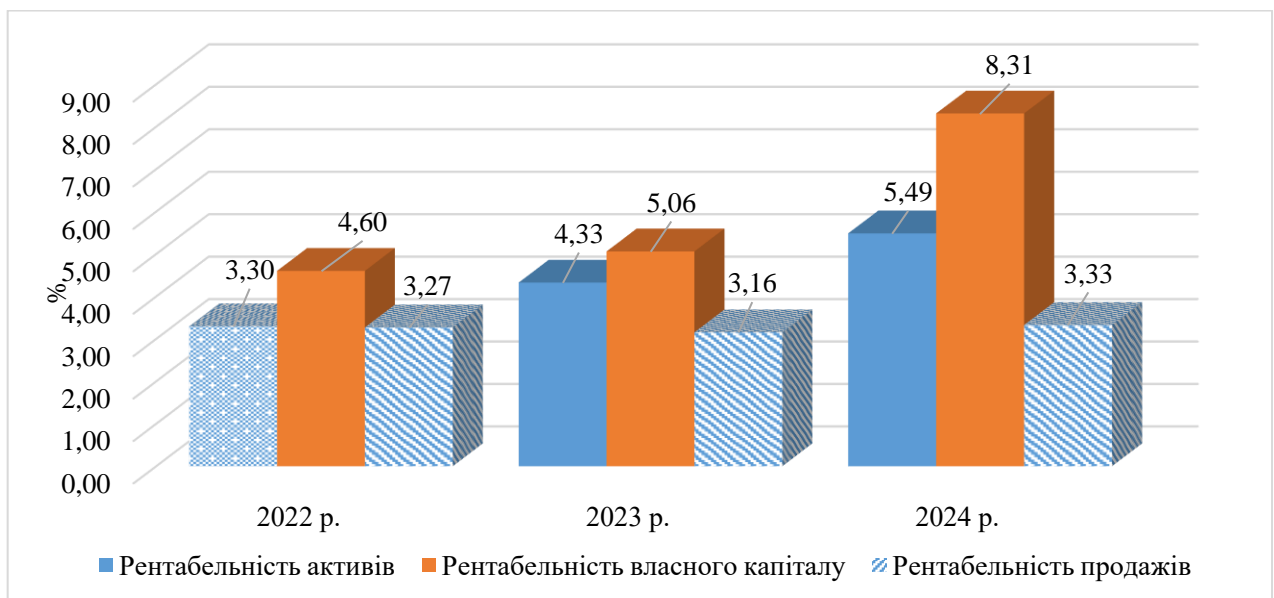

Рисунок 2.5 - Показники рентабельності ТЗОВ «Станіславський» за 2022-2024 рр.

Джерело: сформовано автором

Підсумовуючи проведений аналіз, можна констатувати, що динаміка показників рентабельності ТЗОВ «Станіславський» у 2022-2024 роках є переважно позитивною. Підприємству вдалося підвищити ефективність використання активів і власного капіталу, водночас утримуючи стабільний рівень прибутковості продажів. Це свідчить про поступове зміцнення фінансової результативності, адаптацію до змін ринкової кон'юнктури та здатність забезпечувати приріст чистого прибутку навіть за умов зростання собівартості.

Загалом результати аналізу показників рентабельності свідчать про покращення ефективності діяльності підприємства, що демонструє його

здатність адаптуватися до змін ринкового середовища, утримувати стабільний рівень прибутковості та забезпечувати приріст фінансових результатів навіть за умов підвищеної фінансової залежності.

Зауважимо, що збереження прибутковості продажів є важливим досягненням, адже у 2023-2024 рр. будівельна галузь України функціонувала в умовах підвищення цін на енергоносії, логістичних труднощів та дефіциту робочої сили. Таким чином, навіть незначне поліпшення маржинальності свідчить про ефективне управління витратами і гнучку цінову політику підприємства.

Отримані результати аналізу рентабельності свідчать, що підприємство демонструє позитивну динаміку прибутковості, незважаючи на складні економічні умови та підвищення фінансових ризиків. Однак оцінка ефективності діяльності будівельного підприємства буде неповною без урахування галузевої специфіки, яка визначається особливостями виробничого циклу, рівнем матеріалоємності та використанням основних засобів. Тому доцільно провести аналіз галузевих показників ефективності, що дозволить оцінити технологічний рівень підприємства, інтенсивність використання його ресурсів і конкурентоспроможність у межах будівельної галузі (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 — Галузеві показники ефективності ТзОВ «Станіславський» за 2022-2024 рр.

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютні відхилення	Темп приросту, %
				2024/2022	2024/2022
Коефіцієнт рентабельності виробничих витрат	0,03	0,03	0,04	0,002	6,12
Коефіцієнт витратомісткості будівельних робіт	0,99	0,96	0,94	-0,04	-4,13
Коефіцієнт фондівіддачі	2,47	3,38	6,49	4,02	162,85

Джерело: сформовано автором

Аналіз галузевих показників ефективності діяльності ТЗОВ «Станіславський» дає змогу оцінити результативність використання ресурсів у межах будівельного виробництва. Коефіцієнт рентабельності виробничих витрат у 2024 році становив 0,04, що на 0,002 пункту (або 6,12 %) вище, ніж у 2022 році. Це свідчить про незначне підвищення ефективності витрачання виробничих ресурсів: кожна гривня витрат приносить близько 4 копійок прибутку. Незважаючи на невелике зростання показника, його рівень залишається помірним, що характерно для будівельних підприємств, діяльність яких відзначається високою матеріалоемністю та значною часткою постійних витрат.

Коефіцієнт витратомісткості будівельних робіт знизився з 0,99 у 2022 році до 0,94 у 2024 році, що свідчить про поступове зменшення собівартості робіт на одиницю реалізованої продукції. Це є позитивною тенденцією, яка може бути зумовлена підвищенням продуктивності праці, кращим використанням будівельних матеріалів або оптимізацією організаційних процесів. Зниження витратомісткості також сприяє стабілізації рівня рентабельності продажів і підвищує конкурентоспроможність підприємства на ринку.

Найбільш відчутне зростання спостерігається за коефіцієнтом фондівіддачі, який підвищився з 2,47 у 2022 році до 6,49 у 2024 році, тобто на 4,02 пункту або на 162,85 %. Така позитивна динаміка свідчить про ефективніше використання основних засобів у виробничому процесі: кожна гривня, вкладена в основні фонди, забезпечила понад 6 грн виручки. Це може бути результатом оновлення матеріально-технічної бази, підвищення завантаженості обладнання або зростання обсягів виконаних будівельних робіт.

Покращення фондівіддачі також відображає підвищення продуктивності праці працівників і вдосконалення організації будівельних процесів, що дало змогу раціональніше використовувати наявні ресурси без суттєвого збільшення капітальних вкладень. Такий результат свідчить про поступову модернізацію виробничих потужностей, підвищення ефективності управління технікою та обладнанням, а також про впровадження більш гнучких технологічних рішень, які скорочують простой та втрати часу на об'єктах.

У сукупності зниження витратомісткості й зростання фондівіддачі формують позитивну тенденцію до підвищення загальної результативності виробничої діяльності підприємства, створюючи основу для подальшого зростання прибутковості та зміцнення фінансової стійкості ТзОВ «Станіславський» у майбутніх періодах.

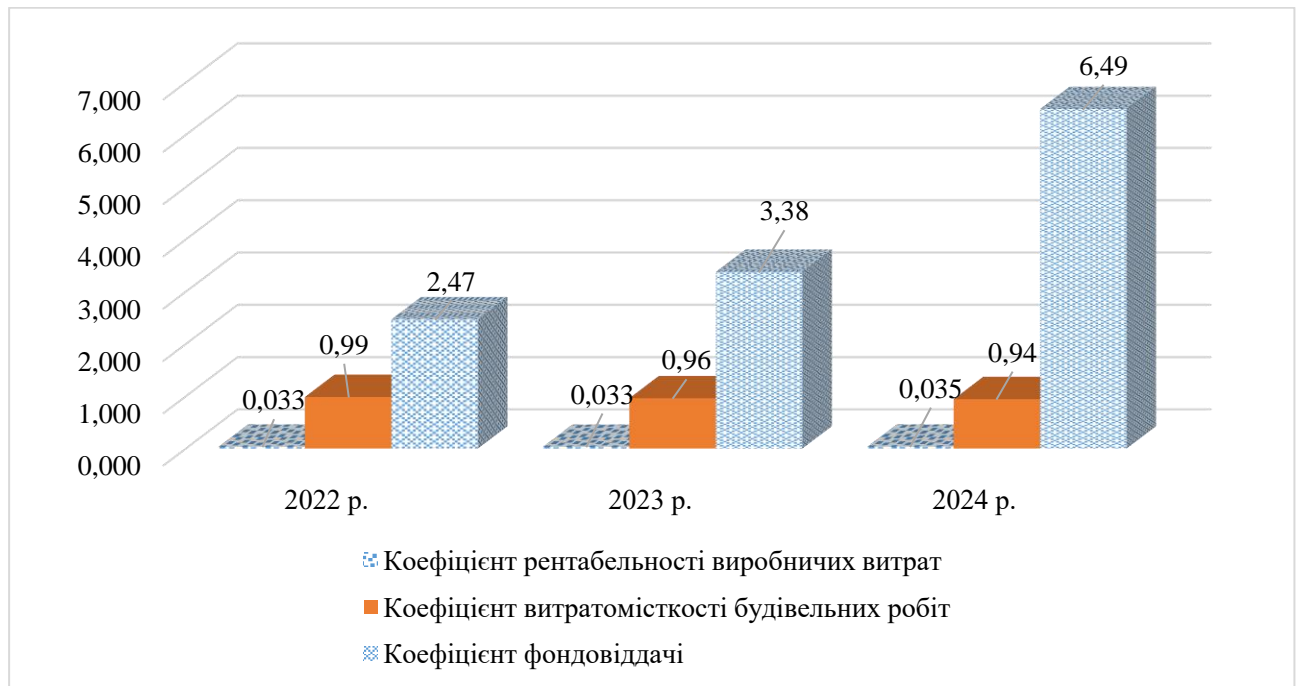

Рисунок 2.6 – Галузеві показники ефективності ТзОВ «Станіславський» за 2022-2024 рр.

Джерело: сформовано автором

Отже, аналіз галузевих показників підтверджує зміцнення виробничого потенціалу підприємства та поступове підвищення ефективності його операційної діяльності. Отримані результати свідчать про здатність ТзОВ «Станіславський» адаптуватися до нових умов ринку та забезпечувати стабільне зростання показників ефективності навіть за складної економічної ситуації.

Узагальнюючи результати проведеного аналізу, можна зробити висновок, що фінансово-економічний стан ТзОВ «Станіславський» у 2022-2024 роках характеризувався неоднозначними тенденціями. З одного боку, спостерігається зниження фінансової стійкості та ліквідності, що пов'язано зі зростанням

короткострокових банківських кредитів та поточних зобов'язань, а також із погіршенням структури капіталу. З іншого боку, підприємство демонструє позитивну динаміку прибутковості та підвищення ефективності використання ресурсів, що підтверджується зростанням показників рентабельності активів, власного капіталу та фондівіддачі.

Отримані результати свідчать, що підприємству вдалося адаптуватися до нестабільних економічних умов, утримати конкурентні позиції на ринку та забезпечити приріст прибутковості завдяки оптимізації виробничих процесів. Разом із тим підвищення боргового навантаження та скорочення грошових резервів зумовлюють потребу у посиленні контролю за фінансовими потоками, підвищенні платоспроможності й раціоналізації структури капіталу.

Загалом можна зробити висновок, що ТзОВ «Станіславський» залишається стійким і результативним суб'єктом будівельної галузі, який ефективно використовує свої ресурси, поступово модернізує виробничу базу та зберігає стабільну прибутковість навіть за умов підвищеної економічної невизначеності. Подальше зміцнення його фінансової стабільності має ґрунтуватися на збалансованому використанні власного й залученого капіталу, зростанні оборотності активів і підвищенні ефективності управління витратами.

Висновки до розділу 2

Проведений аналіз показав, що будівельна галузь України у період повоєнного відновлення залишається одним із ключових драйверів економічного зростання. Незважаючи на високі ризики, пов'язані з воєнними діями, зростання вартості ресурсів і дефіцит кадрів, сектор демонструє тенденції до поступової стабілізації. Зокрема, у 2023-2024 роках спостерігалось збільшення обсягів виконаних будівельних робіт, активізація інженерного будівництва та розширення участі міжнародних фінансових організацій у фінансуванні відновлювальних проєктів. Розвиток цифрових платформ, таких як Prozorro,

сприяє підвищенню прозорості державних закупівель і стимулює конкуренцію між підрядниками.

Дослідження фінансово-економічних показників діяльності ТзОВ «Станіславський» засвідчило неоднозначну, але позитивну динаміку розвитку підприємства. Відбулося зниження рівня фінансової стійкості та ліквідності через зростання обсягів короткострокових кредитів і поточних зобов'язань. Водночас підприємство зберігає достатню прибутковість, що підтверджується підвищенням рентабельності активів і власного капіталу. Це свідчить про ефективне використання залучених коштів та здатність підприємства забезпечувати приріст фінансових результатів у складних економічних умовах.

Оцінка показників ділової активності свідчить про прискорення обороту капіталу, що є позитивним результатом діяльності підприємства у 2022-2024 рр. Зростання оборотності активів, дебіторської та кредиторської заборгованості вказує на підвищення ефективності використання ресурсів, прискорення обігу грошових коштів і зміцнення операційної стійкості. Водночас позитивна динаміка галузевих показників, зокрема рентабельності виробничих витрат і фондівіддачі підтверджує підвищення продуктивності використання основних засобів і раціональніше управління виробничими процесами. Це свідчить про зміцнення операційної ефективності та технологічного потенціалу підприємства.

Загалом, результати аналізу підтверджують, що будівельні підприємства, зокрема ТзОВ «Станіславський», мають значний потенціал розвитку у післявоєнний період. Для подальшого зміцнення фінансової стабільності доцільно зосередитися на оптимізації структури капіталу, підвищенні оборотності активів, диверсифікації джерел фінансування та впровадженні інноваційних технологій у будівельний процес. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню ефективності діяльності підприємства та його конкурентоспроможності на ринку.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

3.1 Інтегральна оцінка ефективності будівельних підприємств на прикладі ТзОВ «Станіславський»

Для узагальнення результатів фінансово-економічного аналізу та визначення рівня ефективності діяльності ТзОВ «Станіславський» доцільно застосувати інтегральний підхід до оцінювання. Такий метод дозволяє комплексно врахувати вплив різних груп показників: фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності, рентабельності та галузевих характеристик, а також представити їх у вигляді єдиного узагальненого індикатора. Інтегральна оцінка є зручним інструментом для порівняння ефективності діяльності підприємства в динаміці, визначення сильних і слабких сторін його розвитку та обґрунтування напрямів підвищення результативності господарювання.

Методика інтегральної оцінки передбачає послідовне узагальнення окремих фінансових і галузевих показників у межах обраних аналітичних блоків. Спочатку здійснюється нормування показників для забезпечення їх порівнянності, після чого обчислюються середні значення в кожному блоці та визначається загальний рівень ефективності діяльності підприємства. Такий підхід дозволяє не лише оцінити динаміку змін у ключових сферах діяльності, а й визначити, які саме напрями мають найбільший вплив на загальний результат.

Для проведення інтегральної оцінки усі показники ефективності було попередньо нормовано, що забезпечує можливість їх зіставлення між собою незалежно від одиниць виміру. Нормування виконано з урахуванням характеру впливу кожного показника на загальний рівень ефективності: для стимулюючих показників підвищення значення свідчить про покращення результатів діяльності, тоді як для дестимулюючих — навпаки (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Нормовані значення показників ефективності діяльності ТзОВ «Станіславський» за 2022–2024 рр.

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Характер впливу
Коефіцієнт автономії	1	0,976	0	прямий
Коефіцієнт фінансової залежності	1	0,984	0	зворотний
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,916	1	0	прямий
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,817	1	0	прямий
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,846	1	0	прямий
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1	0,225	0	прямий
Оборотність активів	0	0,567	1	прямий
Оборотність дебіторської заборгованості	0	1	0,725	прямий
Оборотність кредиторської заборгованості	0	0,428	1	прямий
Рентабельність активів, %	0	0,470	1	прямий
Рентабельність власного капіталу, %	0	0,124	1	прямий
Рентабельність продажів, %	0,670	0	1	прямий
Коефіцієнт рентабельності виробничих витрат	0,158	0	1	прямий
Коефіцієнт витратомісткості будівельних робіт	0	0,582	1	зворотний
Коефіцієнт фондівдачі	0	0,226	1	прямий

Джерело: розраховано автором

Аналіз нормованих значень показників ефективності діяльності ТзОВ «Станіславський» за 2022-2024 роки свідчить про суттєві коливання рівня

ефективності за окремими напрямками. Зокрема, у 2022 році найвищі значення отримано за показниками фінансової стійкості (коефіцієнти автономії та фінансової залежності мають нормоване значення 1), що вказує на переважання власного капіталу у структурі джерел фінансування та відносно низьку частку позикових коштів. Водночас у 2024 році ці показники знизилися до нуля, що свідчить про зростання боргового навантаження та зменшення фінансової самостійності підприємства.

Показники ліквідності також продемонстрували негативну динаміку. Якщо у 2022-2023 роках коефіцієнти поточної та швидкої ліквідності перебували на задовільному рівні (0,817-1,0), то у 2024 році вони знизилися до нуля. Це означає, що підприємство втратило запас платоспроможності, що може бути пов'язано зі збільшенням короткострокових кредитів і поточних зобов'язань. Єдиним винятком є коефіцієнт абсолютної ліквідності, який у 2022 році був максимальним, проте надалі різко зменшився, що підтверджує скорочення грошових активів.

Показники ділової активності характеризуються більш вираженою позитивною динамікою у 2024 році. Найвищих значень досягнуто за оборотністю активів, кредиторської заборгованості та дебіторської заборгованості (0,725-1,0), що свідчить про прискорення обігу ресурсів і певне покращення управління оборотним капіталом у порівнянні з 2022 роком. Така тенденція може бути наслідком стабілізації виробничих процесів і зростання обсягів реалізації будівельних робіт.

Показники рентабельності демонструють чітку тенденцію до зростання. У 2024 році нормовані значення рентабельності активів, власного капіталу, продажів і виробничих витрат досягли максимального рівня (1), що свідчить про відновлення прибутковості підприємства після певного спаду у 2022-2023 роках. Це підтверджує ефективність реалізованих управлінських заходів і підвищення результативності використання фінансових ресурсів.

Суттєвий прогрес спостерігається й за галузевими показниками. Зокрема, коефіцієнт фондівдачі зріс із мінімального значення у 2022 році до

максимального у 2024 році, що вказує на підвищення продуктивності основних засобів. Водночас коефіцієнт витратомісткості будівельних робіт знизився (з нормованого 0 у 2022 році до 1 у 2024 році, як дестимулятор), що свідчить про зменшення витрат на одиницю продукції та підвищення ефективності виробничого процесу.

Підсумовуючи, зауважимо, що отримані результати свідчать про покращення інтегрального рівня ефективності діяльності ТзОВ «Станіславський» у 2024 році за рахунок зростання рентабельності, активізації обороту ресурсів і зниження витратомісткості, попри певне погіршення показників фінансової стійкості та ліквідності. Це свідчить про здатність підприємства адаптуватися до змін зовнішнього середовища та поступово відновлювати економічний потенціал у період повоєнного відновлення.

Для забезпечення цілісного уявлення про динаміку ефективності діяльності підприємства проведемо групування показників за п'ятьма аналітичними блоками: фінансова стійкість, ліквідність, ділова активність, рентабельність та галузеві показники (табл. 3.2). Це дозволяє перейти від аналізу окремих коефіцієнтів до оцінки узагальнених характеристик кожного напрямку діяльності. На основі середніх нормованих значень у межах кожного блоку побудовано таблицю, що відображає зміну рівня ефективності підприємства в динаміці за 2022-2024 роки.

Таблиця 3.2 – Узагальнені нормовані показники ефективності діяльності ТзОВ «Станіславський» за блоками

Рік	Фінансова стійкість	Ліквідність	Ділова активність	Рентабельність	Галузеві показники
2022 р.	0,195	0,178	0	0,045	0,011
2023 р.	0,198	0,149	0,134	0,040	0,054
2024 р.	0	0	0,183	0,2	0,2

Джерело: сформовано автором

Результати узагальнення нормованих показників ефективності за аналітичними блоками свідчать про нерівномірну динаміку розвитку ТзОВ «Станіславський» упродовж 2022-2024 років. Найвищі значення у 2022 році спостерігалися за блоками фінансової стійкості (0,195) та ліквідності (0,178), що характеризує підприємство як фінансово стабільне та достатньо забезпечене власними ресурсами на початковому етапі дослідження. Однак у подальшому спостерігається поступове зниження цих показників, а у 2024 році їх значення зводяться до нуля. Це свідчить про втрату запасу фінансової міцності та зростання залежності від короткострокових зобов'язань, що є наслідком підвищеного боргового навантаження.

Блок ділової активності демонструє поступове покращення показників з 0 у 2022 році до 0,183 у 2024 році. Це може бути зумовлено активізацією операційної діяльності підприємства, скороченням термінів обороту ресурсів і частковим відновленням обсягів реалізації будівельних робіт. Позитивна динаміка в цьому напрямі вказує на підвищення ефективності управління оборотними активами.

Водночас рентабельність діяльності поступово зростає протягом усього періоду з 0,045 у 2022 році до 0,2 у 2024 році. Це свідчить про покращення фінансових результатів, підвищення прибутковості та ефективніше використання ресурсів, незважаючи на загальне зниження платоспроможності. Аналогічна тенденція спостерігається й за галузевими показниками, які відображають рівень продуктивності виробничого потенціалу: з 0,011 у 2022 році до 0,2 у 2024 році.

Для узагальнення результатів оцінювання за окремими аналітичними блоками розрахуємо інтегральний показник ефективності діяльності підприємства, який відображає загальний рівень результативності його функціонування у динаміці. Інтегральна оцінка здійснюється шляхом визначення середньозваженого значення нормованих показників п'яти блоків, що характеризують фінансову стійкість, ліквідність, ділову активність, рентабельність і галузеву результативність. Отримані результати наведено в

таблиці 3.3, яка дозволяє простежити загальні тенденції зміни ефективності ТзОВ «Станіславський» протягом 2022-2024 років та здійснити її інтерпретацію за шкалою рівнів ефективності.

Таблиця 3.3 – Значення інтегрального показника ефективності діяльності ТзОВ «Станіславський»

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Інтегральний показник ефективності діяльності	0,429	0,575	0,585
Рівень ефективності	Середній	Середній	Середній

Джерело: сформовано автором

Результати інтегральної оцінки ефективності діяльності ТзОВ «Станіславський» свідчать про поступове покращення узагальненого рівня ефективності упродовж 2022-2024 років. Значення інтегрального показника зросло з 0,429 у 2022 році до 0,585 у 2024 році, тобто на 0,156 пункту. Така позитивна динаміка свідчить про активізацію господарської діяльності підприємства, підвищення результативності використання ресурсів і часткове відновлення фінансових позицій після складного періоду економічної нестабільності.

Незважаючи на покращення кількісних показників, рівень ефективності залишається у межах середнього, що свідчить про наявність потенціалу для подальшого розвитку. Найбільший приріст інтегрального показника спостерігався у 2023 році, що зумовлено стабілізацією фінансових результатів і підвищенням рентабельності діяльності. У 2024 році показник продовжив зростання, однак темпи його приросту дещо сповільнилися, що може бути наслідком зниження фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

Наочніше зміни інтегрального показника ефективності діяльності ТзОВ «Станіславський» упродовж досліджуваного періоду подано на рисунку 3.1.

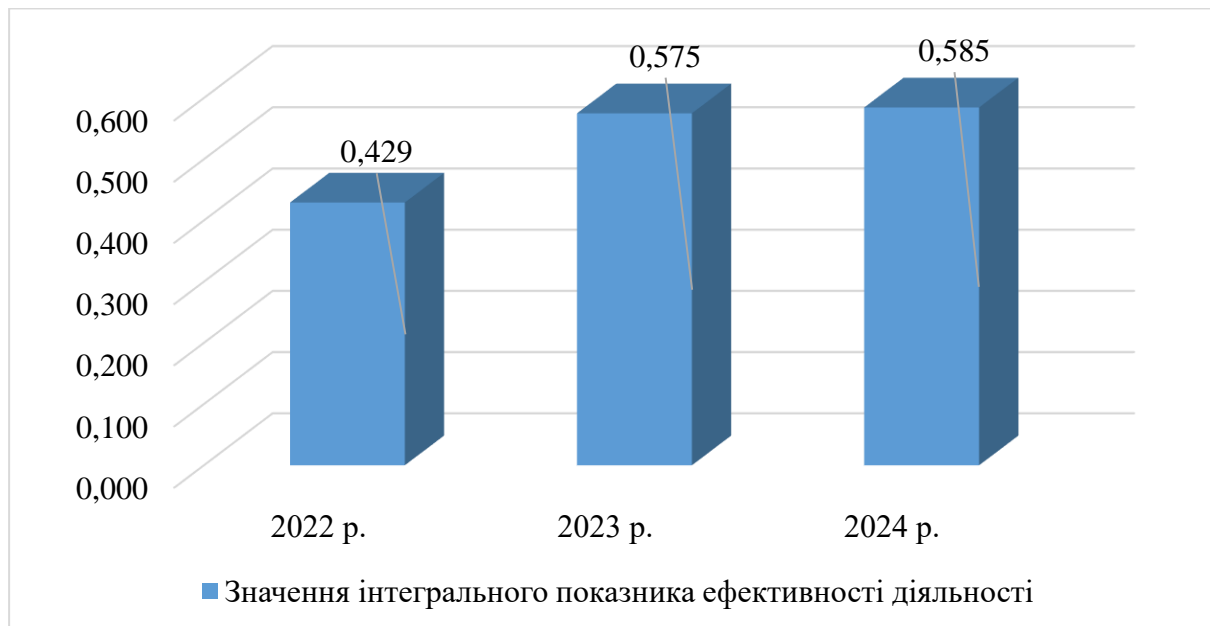

Рисунок 3.1 – Динаміка інтегрального показника ефективності діяльності ТзОВ «Станіславський» у 2022-2024 рр.

Джерело: сформовано автором

Як видно з рисунку 3.1, інтегральний показник має стабільну позитивну динаміку, що свідчить про поступове відновлення ефективності діяльності підприємства після періоду фінансової нестабільності.

Отримані результати підтверджують, що підприємство поступово переходить до фази відновлення ефективності, проте потребує подальшої оптимізації структури капіталу, посилення управління ліквідністю та впровадження сучасних управлінських і технологічних рішень для досягнення високого рівня результативності діяльності.

Отже, проведена інтегральна оцінка ефективності діяльності ТзОВ «Станіславський» дозволила комплексно узагальнити результати фінансово-економічного аналізу та визначити загальний рівень результативності функціонування підприємства. Отримане значення інтегрального показника у 2024 році становить 0,585, що відповідає середньому рівню ефективності.

Протягом 2022-2024 років спостерігалася позитивна динаміка, зокрема інтегральний показник зріс на 0,156 пункту, що свідчить про поступове відновлення ефективності діяльності підприємства після кризових явищ у галузі.

Покращення інтегрального показника відбулося передусім за рахунок зростання рентабельності, активізації ділової активності та підвищення ефективності використання виробничих ресурсів. Водночас зниження показників фінансової стійкості та ліквідності свідчить про підвищення залежності від позикових коштів і потребу у зміцненні платоспроможності. Це вказує на необхідність пошуку балансу між прибутковістю і фінансовою стабільністю, а також на потребу у впровадженні управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію структури капіталу та підвищення ефективності використання активів.

Інтегральна оцінка підтвердила, що підприємство має достатній потенціал для зростання ефективності, проте потребує удосконалення механізмів управління фінансовими ресурсами, модернізації виробничої бази та впровадження інноваційних рішень для досягнення більш високого рівня конкурентоспроможності.

3.2 Шляхи підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств в умовах повоєнного відновлення

В умовах повоєнного відновлення економіки України будівельна галузь набуває стратегічного значення як базова сфера для відбудови інфраструктури, житлового фонду та виробничих об'єктів. Водночас результати інтегральної оцінки ефективності свідчать, що більшість будівельних підприємств функціонує на середньому рівні ефективності, що обумовлює необхідність розроблення дієвих механізмів її підвищення. Ефективне управління у цій сфері має враховувати як фінансово-економічні чинники, так і технологічні, інноваційні, соціальні та екологічні аспекти діяльності. Саме комплексне поєднання цих напрямів є запорукою забезпечення стійкого розвитку

будівельних підприємств та зміцнення їх конкурентних позицій у післявоєнний період.

Підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств в умовах відновлення економіки України неможливе без оптимізації організаційно-економічних механізмів управління, які забезпечують стабільність фінансових результатів, раціональне використання ресурсів та конкурентоспроможність у динамічному ринковому середовищі. Сучасні виклики, зокрема дефіцит матеріальних ресурсів, зростання вартості енергоносіїв, коливання валютного курсу, зміни у податковому середовищі вимагають від підприємств гнучкості та здатності адаптуватися до нестабільних умов господарювання.

Одним із ключових напрямів підвищення ефективності є удосконалення системи управління. Будівельні підприємства мають переходити від функціональної до процесно-орієнтованої моделі управління, що передбачає чітке розмежування повноважень, підвищення відповідальності менеджерів середньої ланки та запровадження внутрішнього контролінгу. Ефективна система контролінгу дає змогу здійснювати моніторинг витрат, своєчасно виявляти відхилення фактичних показників від планових і приймати управлінські рішення на основі аналітичних даних.

Важливою складовою є оптимізація структури капіталу. Для будівельних підприємств характерна значна капіталомісткість, тому ефективне співвідношення власного і позикового капіталу є критично важливим. У 2023-2024 рр. частка короткострокових зобов'язань у структурі пасивів багатьох підприємств перевищує 40 %, що свідчить про залежність від банківських кредитів. Для мінімізації фінансових ризиків доцільно:

- проводити диверсифікацію джерел фінансування;
- залучати партнерські та інвестиційні програми (у тому числі державні гранти, міжнародну технічну допомогу);
- створювати внутрішні резерви ліквідності.

Наступним напрямом є підвищення ефективності використання оборотного капіталу. Згідно з даними Держстату [25], середній період обороту

дебіторської заборгованості в будівельній галузі у 2024 році перевищує 70 днів, що свідчить про низьку платіжну дисципліну замовників. Для скорочення тривалості обороту оборотних коштів підприємствам доцільно впроваджувати:

- систему управління дебіторською заборгованістю на основі кредитного скорингу контрагентів;
- автоматизоване планування запасів матеріалів;
- систему управління грошовими потоками (Cash Flow Management), що дозволяє забезпечити стабільність розрахунків.

Не менш важливим чинником є управління витратами. Для цього необхідно перейти від обліку витрат до активного управління ними, застосовуючи методи «Activity-Based Costing» (ABC) або маржинального аналізу [28; 29]. Це дає можливість не лише контролювати собівартість будівельних робіт, а й визначати прибутковість окремих об'єктів. В умовах відновлення економіки особливо важливо оптимізувати логістичні процеси, наприклад, скорочення транспортних і складських витрат здатне підвищити рентабельність проектів на 5-7 %.

Окремої уваги потребує підвищення рівня фінансового планування та прогнозування. Формування реалістичних фінансових планів має спиратися на сценарне моделювання (оптимістичний, базовий і песимістичний сценарії), що дозволить підприємствам будівельної галузі оперативно реагувати на зміни ринкових умов. Застосування системи «бюджетування за центрами відповідальності» сприятиме підвищенню дисципліни витрат та ефективності контролю фінансових потоків.

Таким чином, удосконалення організаційно-економічного механізму управління передбачає гармонійне поєднання стратегічного бачення з оперативною ефективністю. Реалізація запропонованих заходів забезпечить підвищення фінансової стійкості, скорочення витрат і зростання прибутковості будівельних підприємств у середньостроковій перспективі.

Запровадження інноваційних та цифрових рішень створює передумови для якісного зростання ефективності будівельних підприємств, однак повноцінна

реалізація таких заходів неможлива без належного фінансового забезпечення. У сучасних умовах саме доступ до інвестиційних ресурсів, державних програм підтримки та міжнародного фінансування визначає швидкість технологічного оновлення та масштаб відновлення галузі. Тому наступним важливим напрямом підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств є розвиток фінансових та інвестиційних механізмів, здатних забезпечити сталі джерела капіталу, модернізацію виробничої бази та впровадження інноваційних проєктів у сфері будівництва.

Підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств в умовах повоєнного відновлення неможливе без формування ефективної фінансово-інвестиційної політики, орієнтованої на забезпечення сталого розвитку галузі. Відновлення інфраструктури та житлового фонду в Україні потребує значних капіталовкладень, тому важливою умовою є диверсифікація джерел фінансування та залучення альтернативних інструментів інвестування.

Одним із ключових механізмів є державно-приватне партнерство (ДПП), яке дає змогу об'єднати фінансові ресурси держави, бізнесу та міжнародних інституцій для реалізації масштабних проєктів. У межах ДПП фінансування може здійснюватися за рахунок коштів державного бюджету, приватних інвесторів, муніципальних облігацій або спеціалізованих фондів. Станом на 2024 рік в Україні реалізується понад 20 проєктів у форматі ДПП у сферах транспортної, соціальної та житлової інфраструктури, зокрема реконструкції доріг, мостів, лікарень і житлових комплексів у регіонах, що постраждали від бойових дій.

Вагомим напрямом фінансування є залучення міжнародних інвестицій та донорських програм. Європейський банк реконструкції та розвитку [34], Міжнародна фінансова корпорація [35], Програма розвитку ООН [36] у 2023-2025 роках активно підтримують проєкти з реконструкції інфраструктури та житлового фонду України. Наприклад, у межах ініціативи Rebuild Ukraine Facility ЄБРР передбачає виділення понад 1 млрд євро на модернізацію критичної інфраструктури, у тому числі об'єктів будівельної галузі. Такі

інвестиції сприяють не лише створенню нових робочих місць, а й підвищенню технологічного рівня підприємств через впровадження сучасних стандартів будівництва.

Важливою складовою фінансової підтримки є розвиток механізмів зеленого фінансування. Підприємства, що впроваджують енергоефективні технології, екологічні матеріали або відновлювані джерела енергії, можуть залучати кошти через зелені облігації, кредити на енергоефективність або фонди кліматичного фінансування. У 2024 році Міністерства економіки України спільно з UNDP та GIZ запустило проєкт «Green Recovery UA» [37], спрямований на підтримку підприємств, які реалізують екологічно орієнтовані проєкти у будівництві та ЖКГ. Участь у таких програмах дозволяє не лише знизити вартість капіталу, а й підвищити репутаційну привабливість компаній.

Ще одним перспективним напрямом є створення корпоративних інвестиційних фондів розвитку при великих будівельних холдингах або асоціаціях. Такі фонди можуть акумулювати кошти для модернізації технічного парку, оновлення обладнання, розвитку логістики та цифровізації процесів. Крім того, доцільним є розширення практики проєктного фінансування, за якої кредитор отримує право на прибутки від реалізованого об'єкта, що зменшує фінансові ризики для підприємств.

Суттєвий ефект для підвищення ефективності може забезпечити податкове стимулювання інвестиційної діяльності. Йдеться про запровадження пільг для підприємств, що інвестують у відновлення зруйнованої інфраструктури або впроваджують інноваційні технології. Так, з 2024 року діє механізм податкових знижок для компаній, які реалізують проєкти у межах «Плану відновлення України» [38]. Це дозволяє частково компенсувати витрати на будівництво та реконструкцію через зменшення податкового навантаження.

Таким чином, ефективне використання фінансових та інвестиційних інструментів є основою підвищення конкурентоспроможності будівельних підприємств. Диверсифікація джерел фінансування, залучення міжнародних програм, розвиток державно-приватного партнерства та впровадження

екологічних фінансових механізмів сприятимуть забезпеченню довгострокової фінансової стабільності галузі. Реалізація цих заходів створює умови для технологічного оновлення, підвищення рентабельності та формування сталого економічного зростання будівельних підприємств у післявоєнний період.

Забезпечення належного рівня фінансових ресурсів і впровадження інноваційних механізмів створюють міцне підґрунтя для зростання ефективності діяльності будівельних підприємств. Однак навіть найсучасніші технології та інвестиційні рішення не дадуть очікуваного результату без належного кадрового забезпечення та соціальної стабільності в колективах. Саме людський капітал виступає визначальним чинником підвищення продуктивності праці, адаптації підприємств до нових умов господарювання та впровадження інновацій. Тому важливим напрямом розвитку будівельної галузі є посилення соціально-кадрової політики, орієнтованої на професійний розвиток працівників, мотивацію персоналу та створення безпечних умов праці.

Кадровий потенціал є одним із ключових факторів забезпечення ефективності діяльності будівельних підприємств. Саме рівень кваліфікації, професійної культури та мотивації персоналу визначає продуктивність праці, якість виконання будівельних робіт і здатність підприємства впроваджувати інновації. В умовах післявоєнного відновлення галузі питання відновлення трудових ресурсів набуває особливої актуальності, оскільки частина працівників виїхала за кордон, а інша — втратила робочі місця через руйнування підприємств.

Одним із першочергових завдань є відновлення та розвиток кадрового потенціалу галузі. Для цього будівельним компаніям необхідно активізувати співпрацю з закладами професійно-технічної та вищої освіти, створювати корпоративні програми підготовки кадрів, стажування та дуальної освіти. Прикладом такої співпраці є ініціативи між університетами та будівельними компаніями, що передбачають підготовку фахівців за індивідуальними програмами з урахуванням потреб роботодавців. Це дозволяє скоротити розрив між освітнім рівнем випускників і практичними вимогами виробництва.

Важливо також формувати систему безперервного професійного навчання, яка передбачає підвищення кваліфікації працівників у сфері сучасних технологій будівництва, управління проектами, енергоефективності та цифрових рішень. Особливої уваги потребує підготовка фахівців з експлуатації BIM-технологій, автоматизованих систем управління та контролю якості. Для цього доцільно впроваджувати внутрішньокорпоративні тренінгові центри та програми навчання у партнерстві з міжнародними освітніми ініціативами, такими як European Construction Academy або e-BIM Ukraine.

Поряд із професійним розвитком важливою складовою підвищення ефективності є створення системи мотивації персоналу. Матеріальне стимулювання має базуватися не лише на результатах праці, але й на індивідуальному внеску у розвиток підприємства. Серед ефективних інструментів варто акцентувати увагу на участі працівників у прибутках, бонуси за інноваційні пропозиції, корпоративні програми страхування життя та медичного забезпечення. Нематеріальна мотивація (визнання заслуг, гнучкий графік, участь у прийнятті рішень) також сприяє підвищенню лояльності працівників і зменшенню плинності кадрів.

Особливого значення набуває забезпечення безпечних і гідних умов праці. Будівельна галузь традиційно відзначається підвищеним рівнем виробничих ризиків, тому ефективне управління охороною праці є невід'ємною частиною підвищення продуктивності. Підприємствам доцільно впроваджувати міжнародні стандарти безпеки, проводити регулярне навчання з техніки безпеки, інвестувати у засоби індивідуального захисту та автоматизовані системи моніторингу небезпечних зон.

Не менш важливим є розвиток соціальної відповідальності бізнесу. У сучасних умовах будівельні компанії мають брати активну участь у відновленні місцевих громад, підтримці внутрішньо переміщених осіб, реконструкції шкіл, лікарень, об'єктів критичної інфраструктури. Такі ініціативи не лише зміцнюють імідж підприємства, а й підвищують його соціальний капітал, що в

довгостроковій перспективі позитивно впливає на фінансові результати діяльності.

Отже, ефективність діяльності будівельних підприємств значною мірою залежить від рівня розвитку їх кадрового потенціалу, організації системи навчання та мотивації персоналу. Комплексна соціально-кадрова політика, що поєднує професійний розвиток, безпеку праці та соціальну відповідальність, створює умови для стабільного зростання продуктивності, зменшення витрат і формування позитивного іміджу підприємств у суспільстві.

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, можна констатувати, що підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств потребує системного підходу, який поєднує інституційні, організаційні, фінансові, технологічні та соціальні чинники. Для відображення взаємозв'язків між цими елементами доцільно розробити узагальнену модель, що відображає структуру та механізм взаємодії зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства в процесі формування ефективності його діяльності (рис. 3.2).

Представлена модель відображає взаємозалежність зовнішніх і внутрішніх чинників підвищення ефективності будівельних підприємств. Зовнішнє середовище визначає умови розвитку галузі через державну політику, міжнародні програми фінансування та інтеграційні процеси. Внутрішнє середовище підприємства формують організаційно-економічні, фінансові, технологічні та соціально-кадрові елементи, взаємодія яких координується системою управління.

Результатом функціонування цієї системи є зростання фінансової стійкості, підвищення продуктивності праці, інноваційний розвиток і стійке функціонування будівельних підприємств у післявоєнний період. Водночас модель передбачає наявність зворотного зв'язку, адже ефективна діяльність підприємств безпосередньо впливає на економічну стабільність, рівень зайнятості та інвестиційну привабливість держави.

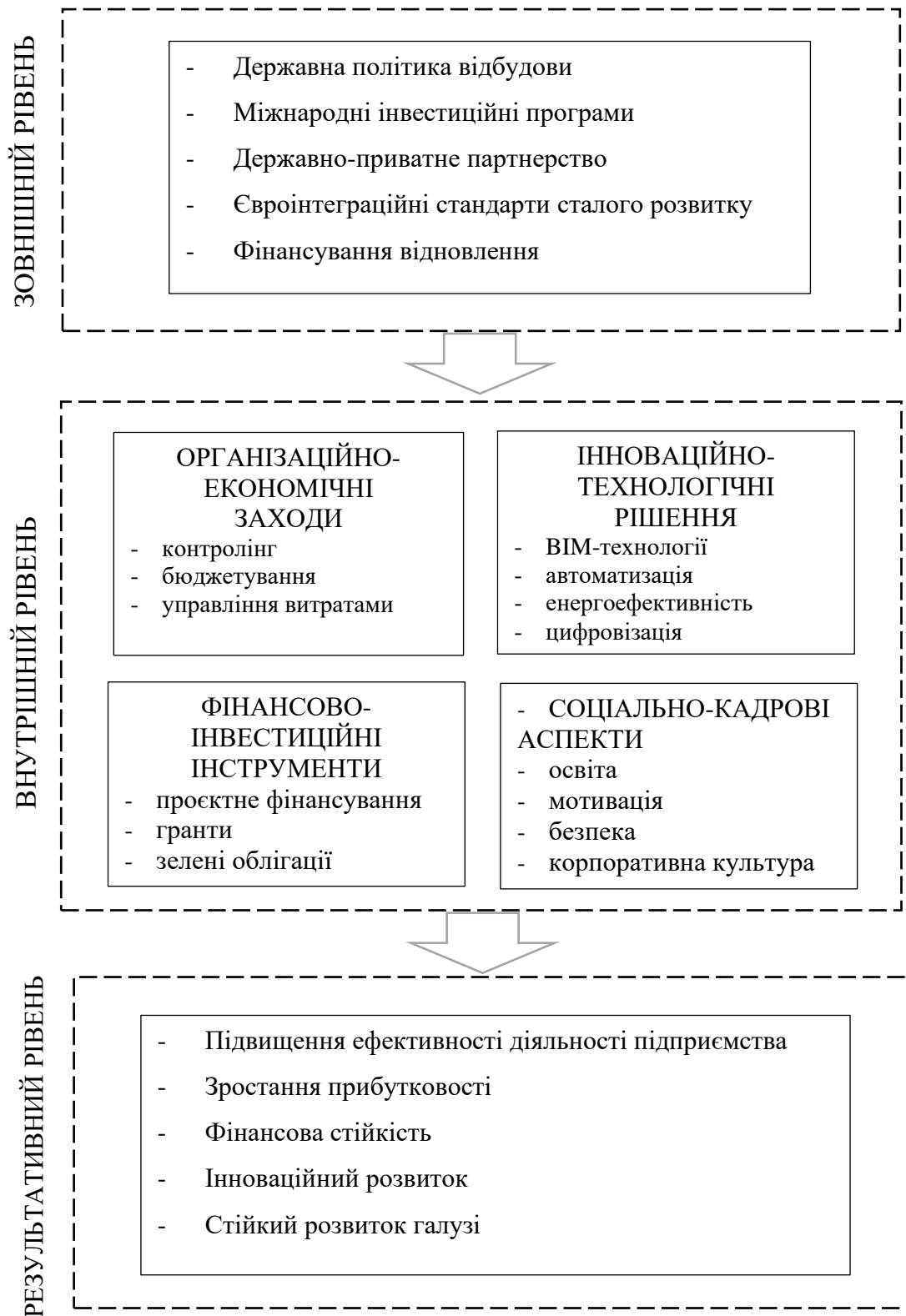

Рисунок 3.2 – Системно-структурна модель підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств в умовах повоєнного відновлення
Джерело: розроблено автором

Отже, реалізація запропонованих організаційно-економічних, інноваційно-технологічних, фінансово-інвестиційних і соціально-кадрових напрямів дозволить суттєво підвищити ефективність діяльності будівельних підприємств у середньостроковій перспективі. Очікуваний ефект полягає у зміцненні фінансової стійкості, підвищенні конкурентоспроможності, зростанні прибутковості та прискоренні темпів відновлення інфраструктури в Україні.

По-перше, удосконалення організаційно-економічного механізму управління сприятиме зниженню собівартості будівельних робіт на 8-10 %, скороченню тривалості обороту капіталу та підвищенню рентабельності виробничої діяльності. Запровадження систем контролінгу, фінансового планування і бюджетування за центрами відповідальності забезпечить оперативний моніторинг фінансових результатів і підвищить прозорість управлінських рішень.

По-друге, цифровізація та інноваційні технології дадуть змогу підвищити продуктивність праці на 15-20 % за рахунок використання BIM-моделювання, автоматизованих систем управління, хмарних сервісів та аналітичних платформ. Це дозволить скоротити терміни будівництва, покращити контроль якості та зменшити ризики нецільового використання ресурсів. Водночас використання енергоефективних матеріалів і технологій сприятиме зменшенню споживання енергії та підвищенню екологічності галузі.

По-третє, розвиток фінансово-інвестиційної бази створить умови для залучення додаткових джерел фінансування, у тому числі міжнародних грантів, зелених облігацій і коштів державно-приватного партнерства. Це сприятиме оновленню основних фондів, модернізації технічного парку та розширенню масштабів виробництва. Зміцнення інвестиційного потенціалу галузі також дозволить будівельним підприємствам брати участь у великих інфраструктурних проєктах на регіональному та державному рівнях.

По-четверте, удосконалення кадрової та соціальної політики забезпечить стабільність колективів, підвищення кваліфікації працівників, скорочення плинності кадрів і зростання продуктивності праці. Розвиток системи дуальної

освіти, корпоративних тренінгів і програм безпеки праці сприятиме формуванню високопрофесійного кадрового потенціалу, здатного ефективно реалізовувати інноваційні рішення.

Отже, впровадження запропонованих напрямів сприятиме створенню сучасної моделі управління будівельними підприємствами, орієнтованої на результативність, інноваційність та соціальну відповідальність. Комплексне використання цих механізмів дозволить не лише підвищити ефективність діяльності підприємств, а й забезпечити сталий розвиток будівельної галузі України у післявоєнний період.

Підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств в умовах післявоєнного відновлення потребує системного підходу, що поєднує організаційні, фінансові, технологічні та кадрові аспекти. Запропоновані напрями дозволяють гармонізувати стратегічні та оперативні цілі підприємств, оптимізувати структуру витрат, підвищити рівень ділової активності та забезпечити довгострокову стійкість розвитку.

Застосування сучасних цифрових технологій, інноваційних підходів до управління ресурсами та фінансових механізмів підтримки сприятиме створенню конкурентного середовища у галузі, підвищенню якості будівельних робіт і зростанню довіри інвесторів. У перспективі це стане підґрунтям для формування нової моделі ефективного, інноваційного та соціально відповідального будівельного бізнесу, здатного забезпечити відновлення економіки України та її інтеграцію у європейський простір сталого розвитку.

3.3 Цифрова трансформація як інструмент підвищення ефективності будівельних підприємств

У сучасних умовах післявоєнного відновлення економіки України цифрова модернізація будівельної галузі є ключовим чинником забезпечення її ефективності, стійкості та конкурентоспроможності. Традиційні підходи до організації виробничих і управлінських процесів уже не здатні відповідати на

виклики сучасного ринку, де швидкість, точність і гнучкість прийняття рішень відіграють вирішальну роль. Використання цифрових технологій дозволяє не лише підвищити продуктивність праці, але й створити нову якість управління — з орієнтацією на аналітичні дані, прогнозування результатів і мінімізацію людського чинника. Таким чином, цифрова модернізація виступає каталізатором інноваційного розвитку будівельних підприємств, сприяючи підвищенню їх технологічного рівня та ефективності в умовах післявоєнного відновлення України.

Інноваційний розвиток будівельних підприємств у сучасному середовищі ґрунтується на впровадженні цифрових інструментів, які інтегрують процеси проєктування, планування, фінансування, контролю та моніторингу будівельних об'єктів. Цифровізація дозволяє створити єдине інформаційне середовище, де всі учасники будівництва (від замовника до підрядників) працюють із синхронізованими даними, що зменшує ризики, підвищує точність і скорочує терміни виконання проєктів. Такий підхід забезпечує формування цілісної екосистеми управління, у межах якої інноваційні технології стають основою для ухвалення стратегічних рішень.

Одним із найперспективніших напрямів цифрової модернізації є впровадження технологій інформаційного моделювання будівель (BIM – Building Information Modeling). Ця технологія створює інтегровану цифрову модель об'єкта, що охоплює всі стадії його життєвого циклу — від проєктування до експлуатації. Використання BIM дозволяє координувати дії проєктувальників, підрядників і замовників, автоматизувати кошторисні розрахунки та оптимізувати використання ресурсів. Практичні результати показують, що впровадження BIM-технологій скорочує витрати на 15-20 %, зменшує тривалість будівництва на 25-30 %, а також підвищує якість і безпеку об'єктів. Для України застосування BIM є стратегічним завданням, адже воно сприятиме гармонізації технічних стандартів із європейськими нормами та підвищенню інвестиційної привабливості галузі.

Другим напрямом є цифровізація управлінських процесів через впровадження ERP-, CRM- і SCM-систем. Такі системи інтегрують фінансові, логістичні, кадрові й технічні підсистеми підприємства, забезпечуючи єдиний цифровий контур управління. ERP-рішення дозволяють в автоматичному режимі контролювати постачання матеріалів, відстежувати бюджет, оптимізувати графіки виконання робіт і вести аналітику ефективності проєктів. У результаті керівництво отримує повну картину стану кожного об'єкта, а аналітичні модулі допомагають приймати рішення, засновані на даних. У сучасних умовах такі системи сприяють підвищенню прозорості фінансових потоків, зниженню витрат і підвищенню гнучкості управління будівельними компаніями.

Не менш актуальним напрямом є розвиток енергоефективних технологій та «зеленого» будівництва. Цифрові інструменти дозволяють оптимізувати споживання енергії, моделювати теплові втрати, оцінювати життєвий цикл матеріалів і прогнозувати рівень викидів CO₂. Застосування енергоощадних рішень таких як сонячні панелі, теплові насоси, рекуператори, інтелектуальні системи опалення та вентиляції забезпечує не лише економію ресурсів, а й відповідає глобальним цілям сталого розвитку. Використання цифрових платформ для енергомоніторингу дає змогу контролювати енерговитрати будівель у режимі реального часу, що формує новий стандарт екологічної ефективності у сфері будівництва.

Суттєвого значення набуває також автоматизація будівельних процесів. Упровадження 3D-друку бетонних конструкцій, роботизованих систем монтажу, лазерного сканування територій та безпілотних технологій моніторингу підвищує точність робіт, мінімізує людський фактор і забезпечує оперативний контроль за ходом будівництва. Використання дронів для технічного нагляду дозволяє фіксувати порушення у реальному часі, контролювати використання матеріалів і попереджати затримки. Автоматизація сприяє також підвищенню безпеки праці та ефективності використання обладнання, що особливо актуально у великих інфраструктурних проєктах.

Ще одним перспективним напрямом цифрової модернізації є застосування технологій штучного інтелекту (AI) та машинного навчання (ML). Ці інструменти відкривають нові можливості для аналітики, прогнозування та управління ризиками. ML-моделі здатні аналізувати великі обсяги даних про минулі будівельні проекти, визначати закономірності у витратах, термінах і якості виконання робіт. На основі таких моделей будівельні компанії можуть прогнозувати потенційні відхилення від графіків, визначати критичні ділянки ризику, оцінювати ефективність постачальників і приймати рішення, спрямовані на оптимізацію ресурсів. Штучний інтелект дозволяє автоматизувати контроль за якістю робіт, проводити візуальне розпізнавання дефектів конструкцій і формувати попереджувальні звіти щодо технічного стану об'єктів.

В умовах відновлення інфраструктури України застосування ML та AI технологій має практичне значення для підвищення безпеки, скорочення витрат і пришвидшення темпів реалізації проектів. Наприклад, інтелектуальні системи моніторингу на базі IoT (Інтернет речей) здатні відстежувати стан конструкцій мостів, доріг, житлових будинків у режимі реального часу, передаючи дані на аналітичні панелі управління. Це дозволяє своєчасно виявляти небезпечні деформації чи перевищення навантажень. Використання алгоритмів машинного навчання в енергоменеджменті забезпечує оптимальний розподіл споживання енергії на будівельних майданчиках, зменшуючи витрати на 10-15 %. Штучний інтелект у поєднанні з технологіями Big Data стає основою прогнозного управління, яке дозволяє не лише реагувати на зміни, а й передбачати їх.

Сучасні будівельні підприємства дедалі частіше впроваджують концепцію «цифрового двійника» (Digital Twin), що поєднує BIM, IoT, AI та аналітичні алгоритми. Цифровий двійник — це інтерактивна копія реального об'єкта, яка дає змогу відстежувати всі зміни протягом життєвого циклу будівлі, моделювати сценарії реконструкції та оцінювати наслідки управлінських рішень. У післявоєнний період створення цифрових двійників особливо важливе для об'єктів критичної інфраструктури, оскільки дозволяє підвищити надійність

експлуатації, скоротити витрати на обслуговування й планувати ремонтні роботи з урахуванням реальних технічних показників.

Окрім технічних переваг, штучний інтелект відіграє ключову роль у підвищенні управлінської ефективності. Алгоритми прогнозу аналітики допомагають визначати оптимальні інвестиційні стратегії, оцінювати доцільність будівельних проєктів і формувати стратегії ризик-менеджменту. У такий спосіб AI-технології стають не лише інструментом автоматизації, а й засобом підтримки прийняття стратегічних рішень, що забезпечує інноваційний розвиток підприємств.

Важливо зазначити, що цифрова модернізація має не лише технологічний, а й стратегічний вимір. Вона формує нову бізнес-культуру, орієнтовану на прозорість, відкритість даних і постійне вдосконалення. Водночас для повномасштабного впровадження цифрових інновацій необхідна підтримка держави через створення нормативної бази для використання BIM-стандартів, цифрового документообігу, хмарних технологій і електронного моніторингу проєктів. Важливим напрямом державної політики є формування умов для інвестування у технологічні стартапи, розвиток освітніх програм у сфері AI та цифрового будівництва, а також створення мережі демонстраційних проєктів Smart Construction.

Для комплексного уявлення про роль цифровізації у забезпеченні інноваційного розвитку доцільно узагальнити основні напрями впливу цифрових технологій на діяльність будівельних підприємств. Вони охоплюють технологічний, аналітичний та екологічний виміри, кожен з яких формує власну площину цифрової модернізації. Сукупність цих компонентів створює інтегровану систему, у межах якої цифрові рішення сприяють автоматизації процесів, оптимізації управлінських рішень, підвищенню енергоефективності та сталості галузі. Взаємодію зазначених складових узагальнено на рисунку 3.3.

Рисунок 3.3 – Вплив цифрових технологій на інноваційний розвиток будівельних підприємств

Джерело: сформовано автором

Схема відображає систему впливу цифрових технологій на інноваційний розвиток будівельних підприємств, що реалізується через три взаємопов'язані напрями: технологічний, аналітичний та екологічний виміри. У межах технологічного виміру цифровізація проявляється через впровадження BIM-моделювання, 3D-друку, роботизації, IoT-систем та безпілотного моніторингу, що забезпечує автоматизацію процесів і підвищення точності виконання робіт.

Аналітичний вимір базується на використанні штучного інтелекту, машинного навчання та Big Data, які дозволяють здійснювати прогнозування витрат, строків та ризиків, оптимізувати управлінські рішення й формувати цифрові двійники об'єктів.

Екологічний вимір охоплює енергоефективні технології, зелене будівництво та застосування відновлюваних джерел енергії, що сприяє зниженню впливу галузі на довкілля та підвищенню стійкості проєктів. Сукупна дія цих факторів забезпечує підвищення ефективності, конкурентоспроможності та інноваційного потенціалу будівельних підприємств у післявоєнний період.

Таким чином, цифрова модернізація будівельних підприємств виступає потужним чинником їх інноваційного розвитку, оскільки забезпечує перехід від традиційного управління до моделі розумного підприємства. Її реалізація дозволяє підвищити ефективність використання ресурсів, скоротити терміни будівництва, підвищити якість і безпеку об'єктів, а також забезпечити інтеграцію України у європейський простір сталого розвитку. Системне впровадження AI-, ML-, BIM- і ERP-рішень стане основою для формування конкурентоспроможного, технологічно прогресивного та екологічно відповідального будівельного сектору, здатного забезпечити відновлення країни на інноваційних засадах.

Висновки до розділу 3

У процесі дослідження узагальнено теоретико-методичні та практичні підходи до підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств в умовах післявоєнного відновлення. Визначено, що сучасні умови господарювання характеризуються високим рівнем невизначеності, зростанням вартості ресурсів, зміною структури попиту та появою нових вимог до екологічної, цифрової та соціальної відповідальності бізнесу. За таких обставин ефективність діяльності підприємств будівельної галузі має розглядатися як багатовимірна категорія, що поєднує фінансово-економічні, організаційні, технологічні, інноваційні та соціальні аспекти розвитку.

Застосування розробленої методики інтегральної оцінки дозволило комплексно проаналізувати ефективність діяльності будівельного підприємства

ТЗОВ «Станіславський». Результати розрахунків засвідчили, що попри позитивну динаміку окремих показників рентабельності, ділової активності та фінансової стійкості, загальний рівень ефективності оцінено як середній. Це свідчить про наявність потенціалу для подальшого вдосконалення управління ресурсами, підвищення продуктивності праці, зміцнення капітальної бази та впровадження інноваційних технологій.

У ході дослідження визначено пріоритетні напрями підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств: удосконалення організаційно-економічного механізму управління, оптимізація структури капіталу, впровадження сучасних цифрових інструментів (BIM, ERP, CRM, IoT), розвиток фінансово-інвестиційних механізмів, формування гнучкої системи планування та контролінгу, підвищення кваліфікації кадрів. Застосування машинного навчання та систем штучного інтелекту в аналітиці будівельних процесів дає можливість здійснювати прогнозування строків, вартості й ризиків проєктів, підвищувати точність розрахунків і зменшувати неефективні витрати.

Розроблена система впливу цифрових технологій на інноваційний розвиток будівельних підприємств відображає взаємодію трьох ключових вимірів: технологічного, аналітичного та екологічного. Застосування BIM-моделювання, 3D-друку, роботизації, IoT-рішень, а також ML-моделей і Big Data-аналітики формує основу для створення «розумних» будівельних процесів, що поєднують ефективність, точність і стійкість. Екологічна складова цифрової трансформації сприяє переходу до «зеленого» будівництва, скороченню викидів та раціональному використанню ресурсів.

Особливу увагу приділено побудові системно-структурної моделі підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств, яка узагальнює вплив зовнішніх (державна політика, інвестиційні програми, стандарти сталого розвитку) та внутрішніх чинників (організаційних, фінансових, технологічних, соціально-кадрових). Реалізація запропонованої моделі сприятиме не лише підвищенню прибутковості окремих підприємств, а й відновленню національної

економіки, формуванню конкурентного середовища та залученню інвестицій у будівельну галузь.

Таким чином, результати дослідження підтверджують, що підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств у післявоєнний період забезпечується синергією цифрових технологій, інноваційних рішень, фінансово-інвестиційних інструментів і кадрового потенціалу. Орієнтація на цифрову модернізацію, інтелектуальні системи управління, штучний інтелект і сталі принципи розвитку є ключовими умовами формування конкурентоспроможного, технологічно оновленого й соціально відповідального будівельного сектору України.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі проведено комплексне дослідження проблематики забезпечення ефективності діяльності підприємств будівельної галузі в умовах повоєнного відновлення, що дозволило сформулювати основні теоретичні, методичні та практичні результати.

Встановлено, що забезпечення ефективності діяльності підприємств будівельної галузі є одним із ключових чинників економічного зростання в умовах повоєнного відновлення. Раціональне використання ресурсів, підвищення продуктивності праці та впровадження інноваційних технологій сприяють зміцненню фінансової стійкості підприємств, підвищенню конкурентоспроможності та забезпеченню стійкого розвитку. Для досягнення цих цілей будівельні підприємства повинні системно аналізувати власну діяльність, оперативно реагувати на зміни ринкового середовища, удосконалювати систему управління та залучати сучасні фінансово-інвестиційні інструменти.

Аналіз наукових підходів до визначення ефективності показує, що ця категорія є багатогранною і може трактуватися як економічна доцільність, здатність досягати максимальних результатів за мінімальних витрат, відповідність принципу Парето або інтегральна характеристика стійкості та результативності діяльності. Така багатовимірність вимагає системного підходу до оцінки ефективності будівельних підприємств.

Запропонована методика інтегрального оцінювання ґрунтується на комплексі показників, згрупованих у п'ять блоків: фінансова стійкість, ліквідність, оборотність, рентабельність та галузеві індикатори. Вона забезпечує можливість узагальнити різнопланові характеристики діяльності підприємства в одному інтегральному показнику, що робить оцінку більш об'єктивною та порівнянною. Використання нормування та вагових коефіцієнтів дозволяє адаптувати результати до реалій галузі та уникнути спотворень унаслідок різних масштабів вимірювання показників.

Застосування інтегрального підходу створює підґрунтя для ідентифікації сильних і слабких сторін діяльності підприємства, формування управлінських рішень та стратегій підвищення ефективності. Це особливо важливо в умовах повоєнного відновлення економіки, коли будівельна галузь виступає одним із драйверів економічного зростання, а ефективність її функціонування має безпосередній вплив на відбудову інфраструктури та розвиток країни загалом.

Проведений аналіз показав, що будівельна галузь України у період повоєнного відновлення залишається одним із ключових драйверів економічного зростання. Незважаючи на високі ризики, пов'язані з воєнними діями, зростання вартості ресурсів і дефіцит кадрів, сектор демонструє тенденції до поступової стабілізації. Зокрема, у 2023-2024 роках спостерігалось збільшення обсягів виконаних будівельних робіт, активізація інженерного будівництва та розширення участі міжнародних фінансових організацій у фінансуванні відновлювальних проєктів. Розвиток цифрових платформ, таких як Prozorro, сприяє підвищенню прозорості державних закупівель і стимулює конкуренцію між підрядниками.

Дослідження фінансово-економічних показників діяльності ТЗОВ «Станіславський» засвідчило неоднозначну, але в цілому позитивну динаміку розвитку підприємства. Відбулося зниження рівня фінансової стійкості та ліквідності через зростання обсягів короткострокових кредитів і поточних зобов'язань. Водночас підприємство зберігає достатню прибутковість, що підтверджується підвищенням рентабельності активів і власного капіталу. Це свідчить про ефективне використання залучених коштів та здатність підприємства забезпечувати приріст фінансових результатів у складних економічних умовах.

Оцінка показників ділової активності засвідчила уповільнення оборотності активів і розрахунків із контрагентами, що зменшує швидкість обігу капіталу. Водночас позитивна динаміка галузевих показників — рентабельності виробничих витрат і фондівіддачі — підтверджує підвищення продуктивності використання основних засобів і раціональніше управління виробничими

процесами. Це свідчить про зміцнення операційної ефективності та технологічного потенціалу підприємства.

Загалом, результати другого розділу підтверджують, що будівельні підприємства, зокрема ТзОВ «Станіславський», мають значний потенціал розвитку у післявоєнний період. Для подальшого зміцнення фінансової стабільності доцільно зосередитися на оптимізації структури капіталу, підвищенні оборотності активів, диверсифікації джерел фінансування та впровадженні інноваційних технологій у будівельний процес. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню ефективності діяльності підприємства та його конкурентоспроможності на ринку.

У процесі дослідження узагальнено теоретико-методичні та практичні підходи до підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств в умовах післявоєнного відновлення. Визначено, що сучасні умови господарювання характеризуються високим рівнем невизначеності, зростанням вартості ресурсів, зміною структури попиту та появою нових вимог до екологічної та соціальної відповідальності бізнесу. За таких обставин ефективність діяльності підприємств будівельної галузі має розглядатися як багатовимірна категорія, що поєднує фінансові, економічні, організаційні, технологічні та соціальні аспекти розвитку.

Застосування розробленої методики інтегральної оцінки дозволило комплексно проаналізувати ефективність діяльності будівельного підприємства ТзОВ «Станіславський». Результати розрахунків засвідчили, що попри позитивну динаміку окремих показників рентабельності та ділової активності, загальний рівень ефективності оцінено як середній, що свідчить про наявність потенціалу для подальшого вдосконалення управління ресурсами, підвищення продуктивності праці та посилення фінансової стійкості.

На основі проведених розрахунків і аналітичних узагальнень окреслено ключові напрями підвищення ефективності діяльності підприємств будівельної галузі, серед яких: удосконалення організаційно-економічного механізму управління, впровадження сучасних цифрових технологій (зокрема BIM-

моделювання, ERP-систем і енергоефективних технологій), розширення доступу до фінансово-інвестиційних ресурсів, підвищення кваліфікації персоналу та формування ефективної системи мотивації працівників.

Особливу увагу приділено побудові системно-структурної моделі підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств, яка відображає взаємозв'язок між зовнішніми умовами (державною політикою, інвестиційними програмами, стандартами сталого розвитку) та внутрішніми чинниками ефективності (організаційними, технологічними, фінансовими, соціальними). Реалізація запропонованої моделі забезпечує не лише зростання прибутковості окремих підприємств, а й сприяє відновленню національної економіки загалом, створенню нових робочих місць, зміцненню інфраструктури та досягненню цілей сталого розвитку.

Таким чином, результати дослідження підтверджують, що підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств у післявоєнний період забезпечується синергією цифрових технологій, інноваційних рішень, фінансово-інвестиційних інструментів і кадрового потенціалу. Орієнтація на цифрову модернізацію, інтелектуальні системи управління, штучний інтелект і сталі принципи розвитку є ключовими умовами формування конкурентоспроможного, технологічно оновленого й соціально відповідального будівельного сектору України.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ НА ДЖЕРЕЛА

1. Назаренко І. Економічний зміст ефективності діяльності підприємств. Галицький економічний вісник. Т. : ТНТУ, 2022. Том 76. № 3. С. 15-22. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/76/1074.pdf>
2. Макконнелл К. Р., Брю С. Л. Економікс: принципи, проблеми і політика / пер. з англ. К.: ХайТек Прес, 2021. 864 с.
3. Porter, M. E. *Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors*. New York: Free Press, 1980. (Republished with a new introduction, 1998.)
4. Базилевич В. Д. Економічна теорія: політекономія бте вид. перероб. і доп. К.: ЗнанняПрес, 2007. 154 с.
5. Кравченко В. Ефективність діяльності підприємства: зміст, види та роль у сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/25240072/20246593>
6. Чіков І. А. Теоретико-методичні аспекти наукових підходів до оцінювання ефективності економічної діяльності підприємств. *Підприємництво і торгівля*. 2024. Вип. 34. С. 45-52. URL: <https://journalslute.lviv.ua/index.php/pidprtorgi/article/view/1653>.
7. Гнатенко І. А. Інноваційна ефективність діяльності підприємств України. *Бізнес Інформ*. 2023. № 2. С. 58–66.
8. Продіус, О., Афанасенко, М., & Пухленко, В. (2024). Стратегічні напрями підвищення ефективності діяльності торговельного підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*, (63). <https://doi.org/10.32782/25240072/202463119>
9. Kumar A. Efficiency, effectiveness, and productivity widely used, but sometimes misunderstood terms. *International Journal of Quality and Service Sciences*. 2023. Vol. 15, No. 2. P. 117-130. DOI: [10.1108/IJQSS092023190](https://doi.org/10.1108/IJQSS092023190).

10. OECD. Evaluation criteria: efficiency and effectiveness. Paris: OECD Publishing, 2023. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/subissues/developmentcooperationevaluationandeffectiveness/evaluationcriteria.html>.

11. Рогач С.М. Економічна ефективність використання фінансових ресурсів підприємства. *Економіка та суспільство*, №55, 2023. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-55-4. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2819>

12. Батракова Т.І. Сутність поняття «економічна ефективність» діяльності підприємства в ринкових умовах. *Науковий вісник ПУЕТ. Економічні науки*, 2016, URL: <http://journal.puet.edu.ua/files/journals/1/articles/1070/public/1070-2738-1-PB.pdf>

13. Петков О.І. Економічна ефективність підприємств та чинники впливу на неї. *Український журнал прикладної економіки та техніки*, 2021. URL: https://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2021/09/ujae_2021_r01_a47.pdf

14. Куликов Д. В. Економічна ефективність екологізації діяльності підприємств портової галузі. *Економіка та суспільство*, №67, 2024. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-67-127. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4785>

15. Енциклопедія Сучасної України. Стаття «Економічна ефективність». URL: <https://esu.com.ua/article-18769>

16. Куцик П. О., Герєга О. В. Управління потенціалом фінансово-економічної стійкості та ефективності підприємств торгівлі: теорія, методологія, практика : монографія [за загальною редакцією професора Куцика П. О.]. Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2023. 328 с. URL: https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/News/Academy/2023/07/Kutsyk-Gerega_web.pdf

17. Новіков В. М. Теоретичний аналіз моделей оцінки доданої вартості бізнесу. *Вісник Сум ДУ. Серія «Економіка*. 2022. № 3. С. 91–96. DOI: [10.21272/1817-9215.2022.3-10](https://doi.org/10.21272/1817-9215.2022.3-10)

18. Плетньова Ю. К., Марченко В. М. Аналіз існуючих методик розрахунку доданої вартості на підприємстві. *Економічний аналіз* : зб. наук. праць. 2018. Т. 28, № 2. С. 168–175. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/download/1521/6565656628>
19. Бойко Є. М. Сучасний стан та проблеми процесу формування фінансових ресурсів підприємства в Україні. *Молодий вчений*. 2016. № 5. С. 15–16.
20. Український будівельний ринок: адаптація, виклики та нові тренди. URL: <https://kbu.org.ua/news/ukrainskyi-budivelnyi-rynok-adaptatsiia-vyklyky-ta-novi-trendy>
21. Семчук Ж. Інструменти забезпечення економічної безпеки підприємств будівельної галузі. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2020. Вип. 24. С. 64–70. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/240>
22. Соколовська К., Касич А. Тенденції у розвитку підприємств будівельної галузі. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-34>
23. Адамська І. Сучасний стан й тенденції розвитку будівельної галузі України. *Галицький економічний вісник*. 2019. № 5. С. 7–15. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/30934/2/GEB_2019v60n5_Adamska_I-Current_state_and_trends_of_7-15.pdf
24. Показники та аналіз будівельного сектору першого півріччя 2025 року. URL: <https://novatorstroy.com/ua/pres-relizi/pokazniki-ta-analiz-budivelnogo-sektoru-pershogo-pivrichchya-2025-roku/?srsltid=AfmBOop7hjR-zMoIYr75PJgmznIZNIgwzlfOv-RYLffLezGOGMHPM2WL>
25. Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
26. Жовтяк Г.А., Волохова І.В. Стан та перспективи розвитку підприємств будівельної галузі України. *Економіка та управління національним господарством*. 2020. Том 31 (70). № 6.

27. Офіційний сайт ТзОВ «Станіславський». URL: <https://www.stanislavskyi.com/>
28. Прибілєва Т., Іванець І. Особливості застосування ABC-методу в системі управління витратами промислового підприємства. *Collection of Scientific Papers «ΛΟΓΟΣ»*, 22 грудня 2023 (Boston, USA). С. 53–54. DOI: 10.36074/logos-22.12.2023.010
29. Карпенко Ю. В. (2016). Процесно-орієнтоване управління витратами виробничого підприємства. *Економіка: реалії часу*, (3(25)), 161–167. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2016/No3/161.pdf>
30. Гончаренко Т. BIM-технології як інструментарій для створення інформаційної моделі життєвого циклу об'єкта будівництва // *Управління розвитком складних систем*. 2021. № 47. С. 83–88. DOI: <https://doi.org/10.32347/2412-9933.2021.47.83-88>
31. Цифровізація будівництва завдяки впровадженню ERP. URL: <https://www.ua-bud.com.ua/syfrovizaciya-budivnyctva-zavdyaky-erp/?srsltid=AfmBOorVGJytG-tf1dLL00oPVb5c80Ow7pfmGhpabv2ocEoDIWBuMeML>
32. Васильєв В. Аналіз законодавчих ініціатив Європейського Союзу та їх імплементація в Україні та Польщі в контексті публічного управління енергетичним менеджментом. *Публічне управління та регіональний розвиток*. 2024. № 26. С. 1293–1317. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2659>
33. Македон, В.В. Цифрова трансформація процесу управління інвестиційними проектами підприємства. *Держава та регіони*. 2024. № 3. С. 76-82. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2024/3_2024/14.pdf
34. Офіційний сайт європейського банку реконструкції та розвитку ЄБРР. URL: <https://www.ebrd.com/ukraine.html>
35. Офіційний сайт міжнародної фінансова корпорації IFC. URL: <https://www.ifc.org/en/home>

36. Сайт Програми розвитку ООН. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/prohrama-proon-iz-pidvyshchennya-stiykosti-ta-vidnovlennya>

37. Платформа дій для Зеленої відбудови України. URL: <https://ugrp.com.ua/ua>

38. Відновлення України. URL: <https://recovery.gov.ua/project>

39. Семененко Ю. С. Оптимізація діяльності будівельної компанії з допомогою ІТ технологій. Економічний аналіз. 2024. Т. 34, № 2. С. 250–258. <http://econa.wunu.edu.ua/index.php/econa/article/view/5968/6565657392>

40. Бондаренко Д., Калашнікова К. Цифровізація будівельної галузі України: аналіз стану, проблем та перспектив розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-65-2.

41. Андрусів, С. В. (2022). Модель підвищення ефективності функціонування будівельного комплексу України. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: економіка та управління, (6). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-6-03-05>

42. Шпаков А. В. Змістовно-процесна структура системи управління економіко-організаційними змінами будівельного підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9592>

43. Бондаренко Д., Калашнікова К. Цифровізація будівельної галузі України: аналіз стану, проблем та перспектив розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-2>

ДОДАТКИ

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ТЗОВ «СТАНІСЛАВСЬКИЙ» ЗА 2022 Р.

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спроцедура фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу 1)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство
Товариство з обмеженою відповідальністю "Станіславський"
Територія ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА за ЄДРПОУ
Організаційно-правова форма господарювання товариство з обмеженою відповідальністю за КАТОУГТ
Вид економічної діяльності Будівництво житлових і нежитлових будівель за КОПФГ
Середня кількість працівників, осіб 62 за КВЕД
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком
Адреса, телефон вулиця Богдана Хмельницького, буд. 1, смт. ОБЕРТИН, ТЛУМАЦЬКИЙ РАЙОН, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 78060 0347943245

Коды		
2023	01	01
35422271		
ІДЛ6646236616079989		
20		
41.20		

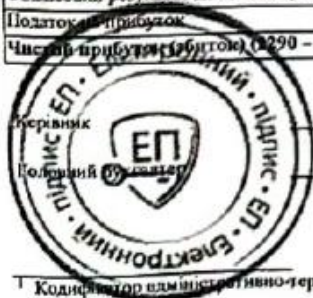
I. Баланс на 31 грудня 2022 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	Форма № 1-ж Код за ДКУД 1801006	
			На кінець звітного періоду	
I	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	-	-	
Первісна вартість	1001	-	-	
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-	
Основні засоби :	1010	16 477,9	14 757,9	
первісна вартість	1011	44 966,6	47 619,6	
знос	1012	(28 488,7)	(32 861,7)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	16 477,9	14 757,9	
II. Оборотні активи				
Залишки :	1100	16 834,9	14 215,6	
у тому числі готова продукція	1103	-	-	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебиторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5 915,5	860,1	
Дебиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Інша поточна дебиторська заборгованість	1155	2 525,1	1 541,4	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	319,9	1 345,9	
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-	
Інші оборотні активи	1190	1 764,9	-	
Усього за розділом II	1195	27 360,3	17 963,0	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
Баланс	1300	43 838,2	32 720,9	

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал			
Додатковий капітал	1400	10 000,0	10 000,0
Резервний капітал	1410	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1415	-	-
Неоплачений капітал	1420	16 793,8	18 056,1
Усього за розділом I	1425	(-)	(-)
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	5 000,0	3 000,0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	1 454,9	726,5
розрахунками з бюджетом	1620	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	10 589,5	938,3
Усього за розділом III	1695	17 044,4	4 664,8
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	43 838,2	32 720,9

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2022 _____ р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	39 585,2	61 597,7
Інші операційні доходи	2120	5,7	18,7
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	39 590,9	61 616,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(38 033,1)	(-)
Інші операційні витрати	2180	(-)	(24,1)
Інші витрати	2270	(18,4)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(38 051,5)	(24,1)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	1 539,4	61 592,3
Податок на прибуток	2300	(277,1)	(480,1)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	1 262,3	61 112,2

Головний бухгалтер

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

ЕП

Станіславський

Олег Богданович

Станіславський Олег Богданович

ЕП Ігнатюк

Марія Дмитрівна

Ігнатюк Марія Дмитрівна

(підпис)

(підпис)

1 Кодифікатор відносно територіальних одиниць та територій територіальних громад

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ТЗОВ «СТАНІСЛАВСЬКИЙ» ЗА 2023 Р.

Додаток 3
до Інв'язального положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Середня фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу 1)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди
Товариство з обмеженою відповідальністю "Станіславський"	за ЄДРНОУ	2024 01 01
Територія ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА	за КАТОТТГ	35422771
Організаційно-правова форма господарювання товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	042664023001079989
Вид економічної діяльності Будівництво житлових і нежитлових будівель	за КВЕД	20
Середня кількість працівників, осіб 57		41.20
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком		
Адреса, телефон вулиця Богдана Хмельницького, буд. 1, смт. ОБЕРТНИ, ТЛУМАЦЬКИЙ РАЙОН, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 78060	0347943245	

1. Баланс на 31 грудня 2023 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершена капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	14 757,9	12 563,6
первісна вартість	1011	47 619,6	47 742,2
знос	1012	(32 861,7)	(35 178,6)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	14 757,9	12 563,6
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	14 215,6	17 523,0
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебиторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	860,1	2 127,2
Дебиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебиторська заборгованість	1155	1 541,4	2 017,8
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 345,9	389,8
Виграти майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	17 963,0	22 057,8
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	32 720,9	34 621,4

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10 000,0	10 000,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	18 056,1	19 513,0
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	28 056,1	29 513,0
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	3 000,0	1 194,9
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	726,5	902,7
розрахунками з бюджетом	1620	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
інші поточні зобов'язання	1690	938,3	3 010,8
Усього за розділом III	1695	4 664,8	5 108,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з оборотними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	32 720,9	34 621,4

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Ріс 2023 _____ р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	46 160,5	39 585,2
Інші операційні доходи	2120	22,4	5,7
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	46 182,9	39 590,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(44 406,2)	(38 033,1)
Інші операційні витрати	2180	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(18,4)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(44 406,2)	(38 051,5)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	1 776,7	1 539,4
Податок на прибуток	2300	(319,8)	(277,1)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	1 456,9	1 262,3

 Заступник _____ (підпис)

 Головний бухгалтер _____ (підпис)

ЕП
 Станіславський
 Олег Богданович
 Станіславський Олег Богданович
 (ініціали, прізвище)
 ЕП Ігнатівна
 Марія Дмитрівна
 Ігнатівна Марія Дмитрівна
 (ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

ДОДАТОК В

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ТЗОВ «СТАНІСЛАВСЬКИЙ» ЗА 2024 Р.

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу 1)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Станіславський"	Дата (рік, місяць, число)	за СДРПОУ	Коди
Територія	ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА		за КАТОТТГ	2025 01 01
Організаційно-правова форма господарювання	товариство з обмеженою відповідальністю		за КОПФГ	35422271
Вид економічної діяльності	Будівництво житлових і нежитлових будівель		за КВЕД	U434040210010679988
Середня кількість працівників, осіб	53			20
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком			41.20
Адреса, телефон	вулиця Богдана Хмельницького, буд. 1, смт. ОБЕРТІН, ТЛУМАЦЬКИЙ РАЙОН, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 78060			0347943245

1. Баланс на 31 грудня 2024 р.

Актив	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006		
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	12 563,6	10 296,0
первісна вартість	1011	47 742,2	38 980,9
знос	1012	(35 178,6)	(28 684,9)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	12 563,6	10 296,0
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	17 523,0	36 435,2
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 127,2	3 880,9
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 017,8	4 439,4
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	389,8	377,8
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	22 057,8	45 133,3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	34 621,4	55 429,3

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10 000,0	9 000,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	19 513,0	20 930,6
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	29 513,0	29 930,6
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	1 194,9	14 805,6
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	902,7	841,2
розрахунками з бюджетом	1620	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	3 010,8	9 851,9
Усього за розділом III	1695	5 108,4	25 498,7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	34 621,4	55 429,3

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2024 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	74 224,9	46 160,5
Інші операційні доходи	2120	59,5	22,4
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	74 284,4	46 182,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(70 140,4)	(44 406,2)
Інші операційні витрати	2180	(1 131,3)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(71 271,7)	(44 406,2)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	3 012,7	1 776,7
Податок на прибуток	2300	(542,3)	(319,8)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	2 470,4	1 456,9

Керівник
Половний бухгалтер

(підпис)
(підпис)

EP
Станіславський
Олег Богданович
Станіславський Олег Богданович
EP Ігнатівська
Марія Дмитрівна
Ігнатівська Марія Дмитрівна
(ініціали, прізвище)
(ініціали, прізвище)

Т Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Бібліографічна довідка

Тема магістерської роботи:

«Забезпечення ефективності діяльності підприємств будівельної галузі в умовах повоєнного відновлення»

Обсяг пояснювальної записки 90 сторінок.

Кількість рисунків 11 шт.

Кількість таблиць 17 шт.

Кількість додатків 3 шт. на 6 сторінках.

Графічний матеріал (слайди) 10 шт.

Перелік графічного матеріалу:

Слайд 1 – Підходи до трактування поняття «ефективність діяльності підприємства»

Слайд 2 – Методичний підхід до інтегрального оцінювання ефективності діяльності будівельних підприємств

Слайд 3 – Динаміка обсягів будівельних робіт в Україні у 2023-2025 рр.

Слайд 4 – Динаміка показників фінансової стійкості та ліквідності ТзОВ «Станіславський»

Слайд 5 – Динаміка показників ділової активності та рентабельності ТзОВ «Станіславський»

Слайд 6 – Динаміка галузевих показників ефективності ТзОВ «Станіславський»

Слайд 7 – Динаміка інтегрального показника ефективності діяльності ТзОВ «Станіславський»

Слайд 8 – Інструменти підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств

Слайд 9 – Системно-структурна модель підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств в умовах повоєнного відновлення

Слайд 10 – Вплив цифрових технологій на інноваційний розвиток будівельних підприємств

01.12.2025 р.

_____ Віктор КУШНІР